GEORGIVS BENIGNVS DE SALVIATIS ORDINIS MINORVM SACRE THEOLOGIE PROFESSOR AD MAGNANIMVM LAVRENTIVM MEDICEN.

VM PRIDIE KAlendas IVlias Anno Salutis Nono Et Octuagesimo supra mille Quadringentos Magnanime Laurenti in ędibus tuis Doctissimum Comitem cum plerisquę Viris Eruditis Lautissimo conuiuio excepisses : tum celebris illa disputatio iussu tuo ultro citroqꝫ habita est. Inqua quidem me respondente illud paradoxum. An altissimus Deus effectus mali : aut etiam mali absolute per se 1489.

sit causa satis acute inuestigatum est. Et
q̄uis uniuerse cōclusiones nostre etiā ab
his quibus molestiores uidebantur ueri
tati christiane cōsentanee fuerīt iudicate
opusculo tamen quodā postmodū edito
uertuntur tanq̄ sacris et piis auribus in
feste indubiū. Verū ille magnifacit pro
pria. Que uero tam preclari uiri qui ad
erant dixere ne comemorare quidem di
gnatur. Neq; ibi disputata. sed ab ipso
postmodum īuenta ne dixerim conficta
retexere uidetur. Peresenti itaq; opere
et hoīs post rem habita consilia refutare
Et ea que quisq; peritissimus tū attulit fi
deliter describere statui Enimuero: q̄a e
ruditis auribus insueta ibi proponuntur
omnia pene dicta. ut etiam suo cogno
mini alludit: sūt mirabilia. Sed breuita
ti studens ego septem. et septuaginta an
notaui. Enimuero ne īquam et inquit se
pius replicetur. ut sermo noster coram
haberi uideat̄ ad ipsius opusculi auctor
prēm et amicū meū Magistrū Nicolaū
demirabilibus ex septem castris ordinis
sacri predicatoꝝ tota pn̄s oratio diriget̄

GEORGIVS BENIGNVS DE Saluiatis ſeptem et ſeptuaginta in opu ſculo Magiſtri Nicolai demirablibus reperta mirabilia pn̄ti opē annotauit.

PRIMVM MIRABILE

c Vr dicis quęſo ubi te domum contuliſti diſputationis deciſio nes mente reuoluiſſe? Nonne pręſtantius fuiſſet: eas uel ante quidem. uel diſputationis ipſius tp̄e cōſideraſſe? Non decebat frater tantam animi tui ce leritatem opere completo inueſtigare: ea quę melius fuiſſet priuſquam inciperent inueſtigaſſe. Itali nanq; eos qui tales ſūt poſt habendos putant.

SECVNDVM MIRABILE

d Icis diſputationis illius noſtre: Vi deris tibi eā attribuere et uēdicare. Quod modeſtię tuę non conueniebat. Nęc enim erat tua tanquā iubentis: aut reſpondentis: aut uniuerſis excellentius ut notum eſt: diſputantis.

TERTIVM MIRABILE

AGNO animarum zelo feruere te ostendis: quia presenti opuscu lo eas ab errore couertere pmittis Quod utinam fecisses Nec tue humani tati congruebat cōclusionibus illis erro ris notā iponere: quas et tuus non negat Thomas et ipemet paulo ante eas ueras et catholicas affirmaueris.

QVARTVM MIRABILE.

Dducis conclusionem pueneradum Bachalarium de lugo nostri ordinis trūcate. Illa enī sic posita erat. Peccatū Ade nō fuit per se et formaliter grauissi mū. Immo peccatū Eue fuit eo grauius Tu autem dicis solum peccatū Ade nō est maximum omnium peccatorum.

quintum mirabile.

a Sseris camettinum illum contra Ba alariū nostrum talem actulisse argumen tationem: Illud est maximum peccatū exquo euenerit oīa mala: Sed peccatū Ade est huiusmodi ergo peccatū Ade ē maximū omniū peccatoꝝ. Miror cur hoc loci et paulo post tantum tribuas

Ioannicamertino ac si Florētiꝫ ignotus esset. Scimus oēs quꝫ sibi sciā et quāta ei phīa: et ꝙ est degenere illo q libenter iuxta puerbiū patrie suꝫ de bono pgredi untur īmelius. Neqꝫ tum permissus fuit disputare primus tanquā dignior: Sed quia nemo aliorum aderat. Nam tu post modum cum tuis aduenisti. Alii fratrū etiam te posterius.

Ioannes Camertinu

SEXTVM MIRABILE.

Iror prudētiam tuā Cur dicat minorē illāfuisse pcamertinū hoīem bene pbatā Dicis tu illud bñ pbatū ꝙexmultis īfert oīa ? peccatū adꝫ ē cā infirmitatis peccati originalis rebellionis carnis: ignorantiꝫ mortis: et aliorum huiusmodi: ergo: omniū ? Nōne fuit data obietio siue īstantia de peccato actuali quod est: ut aiunt oēs maximū malum: cuius non fuit nec est peccatum Adꝫ causa: quia etiā eo ablato peccare possumus: Et si Adam nūquam peccasset filii peccare potrāt Posse mori posse labi: posse errare: hec omia mala quedam sūt nostra hꝫc tamē haberemus

etiã ſi Adam non peccaſſet nã et ipſe ea
hẽbat anteq̃ deliquiſſet. Omnis boni de
fectus maxie qđ alicui nõ repugnat ois
qꝫ impfectio ut eſſe minus beatũ minus
charitate pditũ ſũt mala quedã: nam mi
nus bonũ habet rationẽ mali ut ait phs

Vt ait phus tertio Ethicorum

tertio ethi. Hęc tñ etiã ſi Adã ĩ eo ſtatu
ĩquo cõditus fuerat perſtitiſſet in nobis
fuiſſent. Hẽt ergo oĩum malorũ abſolu
te: quia nõ eoꝝ que Angeli ſuſtinẽt: nec
malorũ oĩum hoĩum quia non pcĩ Euę:
nec peccati Adę: uec oĩum malorũ que
filii Adę tollerant ſiue habent: eſt cauſa
peccatũ Adę: ideo dixi illũ amicũ quem
phm appellas ex multis oĩa ĩ Dialectice
pcepta intuliſſe. Et ita feciſſe fallaciam
ꝯñtis apoſitione ꝯñtis

SEPTIMVM MIRABILE

Icis maiorẽ cõceſſit reſpondens:
Miror uñ noſti illũ Bachalariũ pe
ritũ maiorẽ cõceſſiſſe cum adhuc tua re

Glorioſus MILES

uerentia nõ adeſſet: Sed credis glorioſo
militi: uel forſan nouo uteris argumẽto
Negauit minorẽ: ergo cõceſſit maiorẽ.

Verũ ipe acute distiguẽdo miorẽ nõ cõ cedẽdo: ut dicis: : q̃uis uere nõ sit ꝯcedẽ da ut ꝓbauimus oñdit ẽt maiorem distin guẽdã; nõ eo modo quo tu eã distinguis sed eo quo ipse: Qui sic dixit. Nego ut peccatũ Adę fuerit ꝑ se cã oĩum maloꝝ. nostroꝝ. Ex h̃ maiorẽ distixit nõ ꝑitẽsio nẽ et extensionẽ ut tu facis q̃ distintio est metephĩca sed ꝑ se et ꝑ acñs ut sit sẽsus. Illud ẽ maximũ pcũm exquo euenerunt oĩa mala ꝑse: Et sic ẽ uera sed minor fal sa. Si autem ĩ maiori loco ꝑ se posueris ꝑaccñs tũc est falsa: maior: quia minus malũ formaliter ẽ eẽ cãm centũ malorũ ꝑ accñs q̃ unius ꝑse: Et dũ sic altercarẽ tur: ipsi duo: paternitas tua: aduenit.

OCTAVVM MIRABILE

Xtẽplo ut aduenisti ꝓbare conatus es pcũm Adę fuisse cãm ꝑse et prĩ cipalẽ oĩum malorũ nrõꝝ dumq̄ illud multis modis refelleremus: Magna uo ce ex clamasti: Demonstrabo peccatum Adę fuisse causam per se et principalem omnium malorum nostrorum. Illud enĩ

Illud enim est per se et principalis causa alicuius effectus: qua remota remouetur effectus. Sed Remoto peccato Adę remouetur omne malũ anobis: ergo ipm ē causa per se et pricipalis oĩs mali nostri: Ergo tunc illius rationis fallaciã sic aput Nã sub Maiori illa assũpsi Minorē hoc pacto Sed Remoto instrumēto artificis remouetur et opus: Ergo ĩstrumtũ artifi cis est p se et pricipalis causa operis: Cõ clusio hęc falsa ergo et tua Nam Maior illius rationis erat falsa Tũc qui astabãt subrisere omnes: nec tu quicq̃ replicasti Dum aũt sic tuę reuerentie cõclusissem

Magister Angelus

. M. Angelus sacri ordinis carmelitarũ rogabat que esset causa p se oium maloꝝ nostrorũ: Nam et ipe sicut et tua pater nitas dicebat oĩs cã per accidens reduci tur ad cãm per se: tunc M Lucas senēsis

magister Lucas

ordinis nostri uir pfecto egregius: clara uoce dixit Causa per se ē diuinũ decretũ Tunc tu me dimisso cõtra illũ ampliorē prouinciam sumpturus clamare cepisti. Hoc ē hereticũ. Superuenit acutissimus

Theologus . M. Karolus illi responsio ni tribuens fauorem et subito uocati fuimus ad pcessionem . Miror cur istā tuā nouam demonstrationē huic opusculo tuo non inseruisti ? Obmitto quo pacto te offendi cum Laurētio magno et nobiliū caterua: Et quo pacto Vir eruditus . M. Mengus quedam obiecit : Vbi ultima et comunis resolutio fuit hęc . Deus est causa uel infligendo uel remouendo omnium malorum pene non culpe. Tandē quilibet insuam abiit pcessionē: Ego postmodū ueridica fama pcipiens te proclamare apud uulgares litterarum nostrarū ignaros me dixisse Deum esse causam mali Deū esse perse et principaliter cām peccati: credens te mentē meā non accepisse . Posui nouem questiones ut haberemus occasionem conferendi simul absque tumultu inloco secretiori: Post itaq; exhuberantissimum illud conuiuium proposuimus illas cōclusiones: Et contra nullam adducte sunt rationes nisi cōtra pr mam Que fuit eiuscemodi.

Magistr Charolus

Magnus Laurentius

Magister Menghus

deus est causa mali ut effcus ē probādū tibi erat deum non esse cām mali quod malum est effectus et non defectus.

Vndecimum mirabile

D Einde tua rōne si recte quis ɔsideret ꝓbas nil esse cām ꝑse mali ut malū ē Qđ expresse cōtra te ē. Nihil enī aliud cū tuo camertino indiue Reparatę tēplo clamabas nisi ꝙ peccatū Adę erat causa ꝑ se et principalis oīum maloꝝ nrōꝝ. Vnde ut supius attulimus credebas te illud sophismate īducto demōstrasse: Fa miliariter egisti: īducendo rōnē cōtra te magis: ut utar abusiua cōpatione: quam contra me.

Duo decimum miraile

IN toto presenti opusculo astruis malum ut malū ē non habere cām perse etinnuis ut malum habeat causam per accidens. Quod etiam est manifeste contra te. Qui in diuę Reparatę Ede co nabaris probare: omne habens cām per accidens reduci in causam ꝑ se: Et quod ab uno fit per accidens ab alio fieri perse Nā cū bacalarius noster diceret peccatū

Diua Repa

Bachalari

Adq esse causam mali nostri paccidens semper affirmasti. Ergo aliquid aliud ē causa illius mali pse. Quia omne habēs causam p accidens habet et perse: Vtrū aūt aliqd hēat cām p accñs et nō p se et quo pacto alias discutietr. Sat nobis nūc ē te tibi dissentire atq manifeste con tradicere Tertium decimum mirabile

Eum gloriosum uideris astruere nullius mali ut malum est esse causam ullo pacto. Cur ergo magis eū dicimus cām mali pne quā culpe si nullius mali ē causa formaliter: et culpe: etiā sic causa fundamentaliter. Nonne omis defectus boni quoddā malū est. Nec eiusmodi malorū ab horremus ipm deum causam astruere? Quare non uideris recte affirmare: ut nullius mali sit ipe ullomō cā.

Quartum decimum mirabile.

Icis paulo post. Malum est auersio ab ultimo fine secundum omnes doctores: hoc tuum dictum non est uerum: nisi de malo.

Bacalarius

Omnis effectus siue bōi siue mali quod cunq₃ malū: sit: nomen hn̄s tale. Deus gloriosus est cā per se et principalis: Cō tra hanc solā et nullā aliā tua ptās arguere cepit.

Nonum mirabile

Conclusio

NOn decebat pater bone ut fimbrias tantū magnificcres. Dicis nanq₃ te disputasse probando cōclusionē positam esse falsā et de heresi suspectam: utpote sacris omniū scripturarū et Theologo℞ dictis aduersā: Non decebat inq̄ de amico tuo heresum extirpatore talia scribere: Non decebat Nagrūm ueritatis q̄cq̄ fingere humanior atq₃ modestior longe arguendo fuisti quā nunc scribendo: Tū certo absolute arguere cepisti: neq₃ istis mordacibus uerbis usus es: Immo post modum omnes conclusiones nostras ueras et Catholicas affirmasti audatiores sunt nonnulli calamo q̄ coram. Nec enī mirum epistola aiūt non erubescit

Decimum mirabile

ARguis contra conclusionem illã sic Impossibile est puram priuationem habere causam per se et principalẽ. Sed malum est priuatio eius quodquis natus est et debet habere: ergo malum ut malum nullomodo potest habere causam per se: hęc sunt tua: Miror admodũ doctrinam tuę paternitatis cur nec tũ nec nunc perceperit istam rationẽ nullatenus improbare conclusionẽ nostram. Tu profecto uelles ut ipsa eum sonũ redderet Deum esse causam mali ut malum est. Nec mirum facile enī que uolumus opinamur Sed certo qui eas animo intuebitur fere no tria dicta in ipsa reperiet Primum est Deum esse per se et principalem causam cuiuscunq; effectus Secundum effectuum quosdam dici bonos: quosdam malos Tertium Deum esse causam mali ut malum est effectus quidã. Contra ꝗ horum trium tu arguas et tibi et aliis incognitum est. Valde inter se hęc duo sunt diuersa Deus est causa mali ut malũ est

Quantum ea hora tua reurentia erubue rit: uidendo te nullam rationem ad ꝓpo situm adduxisse: norunt uiri ꝑclari qui tum aderant: Vnde procautela honoris tui ne uiderere taciturnus remāsisse Co mes cū magistro Mengho disceptare ce punt: Vtrū hec esset uera Deus ē causa mali cōcessa iam illa ut sit causa effectus mali. Et mali ea ratione qua effectus.

Comes Menghus

Septimū et decimū mirabile

Vm sis pater dilecte ueritatis pro fessor Miror cur scribas te tot et tanta replicasse: cū tum uidebaris de do mo mirabilium transisse ad domum ad mirantium et stupentium: et nil aliud replicasti nisi quia dicebas accipiamus actum fornicationis: et inculcabas pene idem: Vnde ego quoq; cum comite in eadem persistebamus responsione. Si paulo plura quam fecisti uel exactius te fecisse comemorares silentio preterirem Sed certo preter gressus es adeo lineam ueri: ut fugiat neminem.

Comes georgius

Octauum et decimū mirabile

Acis talem diſiunctiuã, Aut Deus ē perſe cauſa actus fornicationis tantũ ut utar exemplo tuo/ inquantum actus tantũ: aut ĩquãtũ actus deformis. Si pri mo modo: ergo deus nullo modo ē cã ꝑ ſe mali. Ego eodẽ modo arguã contra te Aut uoluntas noſtra ē perſe cauſa actus homicidii ut actus ē tantũ: aut ĩquantũ deformis et malus/ non ſecundo modo quia priuationis nulla eſt cauſa perſe: ut dicis: ergo uoluntas noſtra ē cauſa tãtũ actus et nullo modo mali. Vide bone magiſter quantũ illa tua ratio ualeat.

Nonum et decimum mirabile.

N eadẽ tua diſiũctiua et pleriſq; locis innuere uideris. Immo expreſſe inter dum ponis: nil eſſe cãm aliciuus per ſe: niſi abillo ſubtali rõne illud fuerit fcũm Quod manifeſte ĩ Metaphica et ĩ Diale tica falſum eſſe conſtat. Nam ſi quis ꝓ ducat filiũ cecum/ dicit genuiſſe cecum cum tñ cecitas non ſit genita. Similiter homo genuit ſiue ꝓduxit album: et pon tificem: cum tñ pontificium ab homine illo non emanauerit.

peccati nō uenialis: sed mortalis dūtaxat Nam mala quędam interdum cōuertunt ĩultimum finem: Descendis ergo ad malum peccati mortalis: cum tamē conclusio nostra dicat demalo incomuni.

XV MIRAEBILE.

P Aulo post: saltum fecisti de malo auertēte ab ultīo fine ad malū qđ oponit bonitati entis: sic dicendo. Ens et bonum conuertuntur secundnm omnes metaphisicantes: ergo malum ut malū: est pura priuatio uel negatio. Saltasti de specialissimo malo ad ipm transcēdenti bono oppositū nil de naturali et morali comemorando. Neq3 ullū malū opponi bono contrarie: sed solum priuatiue aut contradictorie ponis.

XVI MIRABIE.

a D materiam dicis huius ratōnis: et aliaꝝ octo. rñdit pręfatus magister Georgius concedendo. Deum non esse cām ipsius mali inquantū malū est. Hic de tua reuerētia miror: cur ñ asseris nęc ea: nęc eo: quo dixi: modo. Ego nanq3 ut

Georgius

nāq̧ ut eruditus Concordię Comes extat Testis: cū enī eo hęc conferebā dum tu argueres: non eo ingenii acumine: quod tantū hominē decebat: Videamus dixi: Magister contra quid arguis. Nam conclusio nostra dicit deum esse cām omnis effectus siue boni siue mali modo sit effectus. Et hoc ꝑse et principaliter. Nam aut est causa totalis. et tunc constat: aut partialis. Aut ergo instrumentalis et secundaria et ꝑ accidens: aut principalis: primaria: et per se: Sed prima causa non pōt esse ꝑaccidēs nec instrumētalis aut secundaria cum uirtute propra agat, et a nullo dependeat. Ergo ꝑse principalis et primaria. Cum hęc sic declararem hac luce clarius constitit tuas raōnes nullo modo ꝓcedere ꝯtra illā cōclusionē cōtra quam prouinciam assumpseras. Vnde dixisti. Hęc etiā beatus Thomas tenet: Rn̄di. Ergo conclusio nostra non sapit heresim. Dixisti sonus ē suspectus non sanā: Ego tandem ostendi eam ex ui uerborum consonam fidei orthodoxe esse

Cōcordię Comes

actus fornicatiōis qui est adeo eēt malus
tunc ille actus īmatrimonio esset malus.
Que consequentia Dialeticam simul ac
Theologiam uidetur ob misisse. Quid
enim per illud pronomen demonstras?
Eundem actū numero uel spetie? Si cer
to specie: tunc nullū est ī cōueniens unū
illoꝝ esse bonū boītate meritoria/alteꝝ
malum non aūt bonitate naturali. Nam
habere rem cum sua et aliena sunt idem
actus ex natura actus ī se: qui tñ īgenere
moris sunt distincti. Si eundem numero
Concedo/ut idem numero nō possit esse
bonus et malus in genere moris: sed sic
in genere nature: hoc est ille idem actus
secūdum naturam pōt recte et non recte
fieri rōne circumstantiarū uel precepti.
Quāuis ergo actus adulterii qui ē a deo
sit malus/non dico ut inqntum est adeo
sit malus: non tñ sequit: ergo ille actus
īmatrimonio est malus: Falsum quoqꝫ ē
ut actus fornicationis/quem actum solū
modo et non malitiam eius deus ꝓducit
non sit malus. Sicut falsum ē: ut petrus

quem tantū homo producit et non prin cipatū eius: non sit princeps. Multa se se offerunt reprensione digna. Sed ma iora solnm perstringam.

Tertium et uigesimum mirabile.

Ene ostendis te. Theologie hic non inscium/ cum doctum te reputē: sed in memorem fuisse. Quanti momenti ī Theologia sit ista ꝯnīa tua queso aīad uerte. Deus porhibet hoc/ ergo nō facit Multa uetant medici edere quę ipsi etiā sic dispositi deuorant: hec ioco Sed ad rē quāuis Deus gloriosus cūta recte di sponat/ nō tamē opus ē ut si mihi quip/ piam ꝓibuerit illud non faciat. Nā pri ma eius conuentio nobiscum ē ut qcqd uolucrimus conꝓducat. Secūda ut hec uel illa non faciamus: Dato aūt ꝙ ueli mus concurrit exprimo pacto Et ita quę nobis ꝓhibet: nobiscum agit

Quartum et uigesmū mirabile

Antecedens illud quis ignorat ueri tate uacuum esse? Deus prohibet no bis actus deformes īquātū sūt deformes

Vigesimum Mirabile.

Iror admodum cur nihil inducis de his que preclare uiri assistentes afferebant. Illam presertim Comitis rõnem ppulcram. Cũ te negante hanc esse uerã Deus est causa mali/ sic id ꝓbauit Deus ẽ causa huius actus et hic actus ẽ malus Ergo ẽ causa mali Cui rõni quid deficiat uidere nequiuisti : Illa enim Dialetico concedenda est necessario.

Comitis Ratio

Primum et uigesimum mirabile.

Nfers. Deus ẽ causa actus tantum: Ergo non ẽ cã mali. Quã friuola sit illa ꝯñia satis Dialeticis patet. Nã q̃uis Plato ex patre suo tãtũ humniatatẽ et nõ p̃hiam acceperit: ille tñ re uera p̃hm genuit. et hoc rõne illius sylloismi quem superius induximus Genuit hũc: et hic est p̃hus: ergo genuit p̃hm Nec alia tua ꝯñia ualet. Si deus est per se causa ipsius mali. Ergo ẽ causa actus ꝓut ẽ defornus Sicut non sequit̃ hoc ẽ p se causa dulcis Ergo est per se causa dulcis ut album est Dato q̃ aliq̃d sit cã dulcis/ cui aliunde

fuerit adiuncta albedo. Quēadmodum si Plato sit pse causa Calie Et Calias sit princeps / non sequit ut Plato sit causa Calie inquantum prīceps q̄ uis sit causa principis. Dato etiā q deus nō sit causa mali pse stabit ut sit pse cā mali. Sed re uera mi pater charissime intoto isto opusculo parū Dialetice: minus redolet metaphisice Qd tñ potius atribuo tpris angustie q̄ imperitie. Nam sicut ista facta disputatione et non antea cogitasti. Ita iterū poteris melius rūminare: ut aīalia mūda faciunt: ea q̄ tam subito edidisti

Secundum et uigesimum mirabile.

Escio Vbi uir bone sñiam tam / ieiunam inuenisti. Dicis enim actus tantū a deo ē: et non dicitur malus: alias iste actus inmatrimonio etiā esset malus Sic ut apertius dicam arguis. Actus fornicationis est a deo / ut actus tantum qui actus non dicitur malus: alias inmatrimonio esset malus. Rumina ea quę dixisti: Sic certo dicis. Si

ſit malus neceſſerio. ex ſuppoſitione / uel
q̄ nō uideat illā / q̄ aliena que certo ſunt
abſurda: prius ergo actus ille malus eſt
q̄ producatur et hoc iccirco quia precep
tum prefuit. Ex precepto itaq̄ talis illici
ti origo ſummitur.

Sextum et uigeſimum mirabile

Vm dicis deū eſſe cauſam actus ut
actus ē tantū: intelligis ne ut ipſius
actus in comuni dūtaxſſat ſit cauſa et nō
inparticulari? Aut ſolum eſſentie ipſius
actus et nullius rei eam ꝯñtiſ Sed ꝓfcō
neutrū hoꝝ ē ueꝝ. Neq̄ enim producit
deus ſolū naturā comunem: neq̄ eſſentiā
ſine accidētibuſ hiſ preſertim que neceſ
ſario ipſam comitantur. Sed tu uideriſ
facere cōſequētiā doctiſ dialeticiſ igno
tam Non producit malitiam actuſ: ergo
ſolum actū producit et nihil eum ꝯñs.
Ac ſi aperte diceres: Non ꝓducit unū
comitāſ actum: ergo nullum comitanſ
producit.

Que cõñia non ualet gratia forme : Nec põs materia eam reddit bonã : Nec enĩ sola malitia consequitur actum/ ut dicas si malitiam deus nõ ꝓducit ergo actũ ut est actus tantũ producit. Si etiam utaris exclusiua improprie ut sit sensus. Actũ sine macula producit· Id ẽ maculam nõ producit. Ex eo non sequitur Ergo actũ qui maculatur non producit.

Septimum et uigesimum mirabile.

Ideris ita ratiocinari Si actus ut actus ẽ tantũ sit malus oĩs actus esset malus. Quę cõñia non tenet nisi nota illa stet ibi reduplicatiue nõ specificatiue solum. Posset ergo actus in quantum actus esse malus: nęc tñ omnis actus esset malus. Perinde ac ens inquantũ ens est subiectũ metaphisice. Nęc tñ omne ens ẽ subitctũ metaphisice. Peccas etiam mi frater dicendo Actus ut actus tãtũ non ẽ malus: alias omnis actus esset malus

Aut malos inquantum sunt mali. Pau cissimi nanq; et forsan nullus: aut uni cus dumtaxat Videlicet odium dei: sūt deformes ante ꝑhibitionē deformitate illa quā peccatum formaliter uocamus: Non ergo prohibentur nobis actus de formes ut plurimum: sed ipsa prohibi tione fiunt deformes in esse ītelligibili. Unde etiam Thomas cōcedit plurima iccirco solū esse mala: quia ꝑhibita sūt. Talis fuit esus illius ueti fructus. Pre terea Deus nil nobis prohibet principa liter: nisi quod principaliter ē in nostra potestate Sed deformitas illa non est in nostra potestate: nisi per accidens. Ex eo quia actus ille est in nostra potestate. Non quippe est nostre facultatis actu posito inesse: ut non sit bonus aut malus conformis aut diformis. Sicut in illa disputatione declaraui: dum responderē egregio Theologo Magistro Karolo Fauentino Sacri ordinis Seruorum ma tris dei marie Deus ergo prohibet illos actus quos turpitudo consequitur. Et

Magster Karolus Fauentinus Marie

tamen prohibitione nō obstante ne nos libertate spoliet eos ipsos nobiscuū producit.

Quintum et uigesimum mirabile

MIROR ꝙ acumine tui ingenii non perspexeris talem ac tantum errorem. Certum nāq3 est: ꝙ cum aliena coire stāte precepto denecessitate malū ē eo remoto non amplius malum est. Immo si precipiatur talis coitus: iam bonū etiam meritorium erit. Ex hoc habes ꝙ diuino decreto huic actui accedit nūc bonitas: nunc malitia: nunc neutralitas Ergo aliquo modo deus facit deformitatem in illo actu. quia eius lex facit Nam remota lege remoueetur peccatū mortale Vn̄ quādoq3 subtiliter tenui eūdem actū numero simul posse esse bonū et malū et nentrum. Deinde Deus actum illum: qui iam secundum rationem malus est: producit. Immo in aliena inducit: nisi uelis fingere ꝙ deus nesciet: si actus ille

Añs ꝓbas ꝑ illud Sapientie. xiiii. Odit Deus inpium et inpietaẽ suam: Eniuero hic tibi sic respõdeo: Idem ẽ Deũ odio habere ꝙ nolle. Sicut autẽ deus nõ uult peccatores mori quos tamẽ ipe occidit. Sic odit actus illos/quos tñ producit: Veluti econtrario uult omnes saluos fieri. nec tamen uult: Non possũ non stomachari si non cõtra te uel contra tuum Magistrum nouũ camertinum: Cur enĩ nõ recordaris multipharie uolũtatis dei Signi: Beneplaciti: Antecedentis. et cõsequentis simplicis efficacis Sicut ergo multa Deus uult q̃ non agit/Ita ut multa odio habeat quę tamẽ agat non incongruit Et exalia parte quecunq; uult fiũt. Et q̃ odio habet nullatenus fiunt. Quia hęc minimis predicatoribus nota sunt ꝑtermicto Trigesimum mirabile

X libro sapientię ĩtroduxisti unã partem cõtra te ipsũ dicendo Deus odit ĩpium: et ĩpietatem suam Exquo ĩnuitur ꝙ non solum Deus odit inpietatem quã non facit: sed etiã ipsũ actum inquo fun

Deus odit impietatem quam non facit: sed ēt ipm actū inquo fundat impietas. Immo ipm hoiem Dicit enī copulatiue odit impium et impietatem suam. Et tñ hęc fundaměta deus producit Ergo quę odio habet facit Nam certum est deum nolle actū peccati quē tñ si uoluerimus nobiscum producit.

Primum et trigesimum mirabile.

Icis te hęc uniuersa tum replicasse: quod certo ueritatis magistꝝ dicere nō decebat. Sed mitto consciam testes saltem tam preclari erent uerandi. Tu id solū replicando assumebas. Accipio aliquē actum: ut puta fornicatiōis. Non agis rem uetustam: sed recentem. Nęc obliuiosi sunt ad quos scribis.

Secundum et trigesimum mirabile.

Il aliud ais tibi fuisse rñsum nisi ꝙ Magnificus dñus Ioannes Comes Mirandulinus dixit: nos esse cōcordes insnīa. Cur non dicis frater Quo pacto ego primum conclusionem illam decla rauerim. Et deinde tu cōsenscris meam

Magificus dñs Ioānes Comes

Nam actus ut actus tantū nec est bonus nec malus Deinde si etiam actus īquātū actus esset malus specificatiue : non sequitur: ergo omnis actus est malus : Immo in theologia hec propositio admictitur. Fruimur Trino: in quantum trinus. Quę tamen si descibatẽ dicendo Fruimur deo trino ea ratione q̄ trinus: falsa est Similiter si exponatur Trinum est trinum et trino fruimurᵇ. Et si quicq̄ est trinum illo fruimur: etiā ē falsa: hęc attuli: Vt agnoscas quot modis illa consequentia potst improbari

OCTAVVM ET VIGESIMVM MIRABILE

Eus est ais ultor actus mali ut malus ē:ergo ut sic nō ē cā per se talis actus Medium tuum est tale . Deus non facit per se illa de quibus ulciscitur Sed illud falsum est : ut non faciat uoluntate consequenti ea quorum est ultor Sed uerum

est ut ea non faciat uoluntate antecedēti. Nollet enim multa Deus quę tamen uult. Omnes certo fatentur deum esse cām mali pene: et tñ deus nollet ullū nobis langorē. Vñ ait Nolo mortē peccatoris. Sed ut magis conuertat et uiuat. Si tuus philosophus hęc non percipit: non est mihi cure. Habeo ego illos qui hęc optime tenent Concedo tibi Deum nos punire ob ea ipsa quę nobiscum ipe producit Punit enim nos ob illos actus quos ꝓducimus sponte. Illi uero actus sunt a deo: ut etiā Thomas tenet: Ergo nos punit ob id quod ipe nobiscum producit. Sed quare? Assumme formam discipuli: et ex mente etiam Thome id ostendam tibi. Si tamen primū pompis amici abrenuntiaueris. Thomas

NONVM ET VIGESIMVM MIRABILE

Dit deus actum malum: ut sic. Ergo nō ē cā ꝑse talis actus mali

Quartum et trigesimum mirabile

Vr concessisti Deum esse per se cām mali pene cum tamen probaueris mali nullā oio esse cām pse Nam aut aliquod malum est positiuum et sic prima ratio tua falsum assūpsit : Aut nullum malū est positiuum Et sic nullum habet causā perse: Deinde secundum quod ais omne malum dicit priuationem aut negatioēm et defectū. Quare ergo unū potius hēt cām deuū quā aliud ? cū nullū defectū a deo putes qa uis cām denomiari ab illo quod efficit: ut posterius uidebit. Deus aūt deficere nullatenus ualet.

Quintum et trigesimum mirabile

Menghus

Ationem magistri Menghi pbantem hanc esse falsam. Deus est causa mali inducis. Solutionem uero nec diuini

Diuinus Comes

Comitis: nec meam adducis: Vis frater oio tuas magnificare fimbrias Ratio aūt hęc est. Semper terminus secundum se acceptus / accipitur pro suo significato formali et principali. Sed mali signifca tū formale principale est ipa diformitas Ergo cum dicitur deus est causa mali de

det intelligi ut sit causa deformitatis. Ad quod nunc iterũ respondeo. Significatum formale credo nosti distingui cõtra materiale. Nec dici formale: quia sit forma aut denominans: sed quia non est ipsa uox uel ipse terminus. Formale aũt est illud quod ex impositione dictio significat. Unde huius uocis materia significatũ ẽ res illa q̃ uocat fundamentũ nature a comẽtatore pmo metaphice co mẽto. xvii. ĩ qua nihil est distinctum: et quę nullo modo est forma. Pręsertim si dicatur particulariter. Materiale significatum ẽ ipsa uox/ uel dictio. Cum ergo dicimus. Deus est causa mali: non stat ipm malum pro illa uoce: quia illa uere creatura dei ẽ. Sed psignificato formali Omnis aũt uox cõcreta duo representat cuius rei gratia dicit concreta: ut album albedinem et rem cui in heret. Sic malũ malitiam ipsam et rem cui ad heret. Et utrunq3 horũ dicit significatũ formale: quia neutrũ ẽ ipsa uox: et utrũq3 aliquo modo ex ĩpositione. Ratio aũt tua ĩnuit:

Comẽtarius

Comes Tandem doctissimus Comes probauit. illo sylogismo resolutorio. Deum non solum mali ut effectus ē. Sed etiā mali absolute esse cām. Ad quod uastū illud

Angelus Politianus eloquentie pelagus Angelus policianus duorū prophetarū induxit auctoritatem Non est malum quod non faciat dn̄s in ciuitate. Et iterū Ego dn̄s faciēs pacem et creans malū. Vbi eleganter pondera uit uim uerborū craticōs et generalitatis Sed tu ea quę alii dixerūt nō īducis. tua uero dilatas et certo fingis. Tunc egre

Menghus gius phūs Menghus conspiciens te am plins iuuare non posse: assumpsit ꝯtra me alias rationes: quas posterius indu cemus.

Tertium et trigesimum mirabile.

Vm duo prophete dicant absolute Deum creare malum: et omne malū quod fit inciuieate facere: cur presūmis illas propōnes hereticas dicere: cum potius ille sit hereticus: qui uerba pro phetarum heretica astruit Omnis certo propositio sacre scripture ē uera Inqua

nec apex nec unum Iota superuacue ponitur. Qui ergo dicit illas falsas / manifeste contradicit prophetis. Sed dices in quodam sensu sunt uere non in omni Esto ita Accipe ergo eas i ipso sensu Nō ne si fecero sermonem potero argumentum eiusce modi sūmere. Ego dominus creans malum. Et super hoc argumento sermonem extendere ut faciunt predicatores? Nonne posset antiphona in ecclesia ordinari / que diceret. Non est malū quod non faciat dominus in ciuitate: posset utiq;. Theologi quoq; non solū omnem orationem sacre scripture dicūt ueram: Sed omnem locutionem ei conformem. Vt ꝑtractat acute francescus. Et hic summitur fundamentum harum ueritatum. Vidi corpus domini. Sacerdos portat aut eleuat corpus domini cum tamen nec per se nec per accidens secundum acutiores illud portet aut eleuet.

Vox equoca non necessario plura copu
latiue repñtat uox etiam significans unũ
simpliciter alterum secundumquid: non
utrũq illorũ simul repsentat: Iccirco ille
distinguẽde sũt Et regula sic debet illius
maioris poni: Omnis terminus significãs
unũ simpliciter: alterũ secundum quid:
si ei nil addatur / stat prosignificato sim
pliciter. Ad formã ergo rõnis sic rñdeo
Si persignificatũ principale intelligat si
gnificatũ simpliciter sic ẽ uera. Et minor
falsa: qa sicut albũ nõ signficat substãtiã
secũdũ quid: sic nec malũ. Si aũt intelli
gat pertale significatum aliquam aliam
principalitatem et non hanc: minor est
dubia: uel falsa. xxxvi mirabile:
Inueris qdã a rõne dialetica aliena. pmũ
ẽ qa tminũ equocũ pois hẽre significa
tũ pc pillius dicis ei semp tminus stat p
significato pricipali: nisi sit equiuocus:
cũ tñ equiuocus plura siue medio: et ex
primo inportet: Sed dices. Terminus
secũdo modo equiuocus significat unũ
proprie alterũ methadhorice. ut ridere

et fulminare. Dico si sic est. Ergo male
excepisti dicendo. Semp stat pprincipali
nisi sit terminus equiuocus. Nam etiam
talis equiuocus semp stat prosignificato
proprio: si aliud non addatur. Aut ergo
termini equiuoci non hñt significatum
principalius: aut si hñt stant pro illo qñ
ponũť absolute Secũdũ ẽ: qa illã regulã
ↄfirmas auctoritate phi iperiher et libro
elencoꝝ: quę ibi clare repiť nõ nisi ꝙin
elẽchis dicit: oẽ multiplex eẽ distiguẽdũ
pmultiplex: aũt non solum intelligimus
equiuocũ: sed etiam quedam comunia:
ut cũ dicit primo phi: ens multis modis
dicitur. Ex altero autem libro periher
habetur tminum semp stare psigĩficato
simplciter/ si nil addatur: quod in Topi Topicorũ
ponitur. Tertiũ: quia dicis Equiuocus
terminus semp est distinguendus/alias
non: cũ tñ phs distĩguat de ente: de uno
de cã: quę tñ nõ dicimus equoca: nisi ue
lis de equoco equiuocare. Quartũ ẽ: qa
dicis tminũ accipiẽdũ psuo significato
famosiori. Et tñ illud ẽ pricipalius quod

ut subū̃m sit significatum materiale ac
cidens inherens formale. Quam logicé
Camertius .si a Camertino accepisti depone. Dico
igit̃ significatū mali formale esse utrūq
illoꝝ: ac etiā principale: ꝓut principale
distinguit̃ ɔtra secūdariū Tñ aliomodo
loquendi ꝓut pricipale distniguitur ɔtra
minus principale: quod illorū sit princi
palius non ē certū. Nam aliqui dicunt:
ꝙ principalit̃ significat subām: et respi
cit formam. Alii ꝙ principaliter formā
et minus principalit̃ subū̃m. Alii quod
utrunq non faciendo delectum. Prima
Comētator opinio habetur ex parte aComètatore se
cūdo deanima comento octauo. Secūda
diuinorū quinto. Tertia: primo phicorū
comento uicesimo quinto. Vnde aliqui
etiam dicunt album significare subiec
tum et accidens ignificatione parili
tate et continentie actualis non poten
tialis. Et una ratione pricipalius subū̃m
altera accidés: q significationis rō sum
Auicenna mit̃ ab Auicéna et Algazele. Quicqđ
aūt sit de his opionibus id certū ē ꝙ ter

minus cōcretus ratione huius duplicis co intellectionis non est distinguendus quia periret finis sermonis. Nam sola concreta predicantur ut plurimum. Abstracta solum de se ipsis. quia equinitas est tantū equinitas. Pretermitto transcē dentia et intentiones secūdas de quibus alias. Vnde utraqꝫ harum est absolute uera. Album currit. Album per se uidetur: cum tamen in prima stet ꝓsubiecto in secunda proforma. Enimuero si alterꝫ illorꝫ proprie significet: alterum solum cōcernet et. q. ꝑaccidens significet. Vñ est ꝙ non distinguimus? Huius duplex ratio potest asignari. Prima est quod nō distinguimus: quia non est certum quod illorum sit per se et principale: uel quia utrūqꝫ uario modo ē principale. Idcirco sic stare asserimus subiecta sicut permittunt eorū predicata. Secunda ratio quod etiam si certū sit illius uocis significatū nō tñ ē distniguenda: quia utrumqꝫ eorꝫ simul importat: et intellectui copulatiue utrūqꝫ representat: quāuis uario modo.

Nonum et trigesimum Mirabile.

On adducis hic secūdum argumētū quod tum fecisti Sic agis certo et de sequentibus. Argumentū secundū ꝓut uiuaci memoria teneo/ fuit hoc. Omne quod sub terfugit causationē cuiuscūq; cause a nulla causa est. Sed malum est huiusmodi. Ergo a nulla causa est.

Magister Georgius AdComitē

Vnde ego conuersus ad peritū Comitē dixi ea uoce: ut etiā tu ipse ꝑcipes. Qđ et egre tulisti: hę rationes ex uno ꝓfluūt medio. Verꝫ postquā te domū recepisti prudentior sublimius cogitādo euasisti

QVADRAGESIMVM MIRABILE

Rguis eo pacto. Impossibile est ꝙ aliqđ sit perse et principaliter causatū ab aliqua causa: et maxime a deo: quod euenit preter intentionem talis agentis. Sed actus ue effectus malus ut malus ē non est perse principaliter intentus nec desideratus a deo uel ab aliquo agente. Ergo non potest esse per se et principaliter ab ipso deo. Committis Frater iniusta

tua ratione plures defectus: per conse quens plura mala: nescio si ex inten tione: uel preter intentionem An solus uel aliqua causa tecum concurrente For san amici illius suggestione. Primo e nim presupponis mala euenire ut mala sunt: ergo presuppoīs mala ut mala esse aliquid: nam quod est purum nihil: non euenit nec cum intentione nec sine inten tione. Sed more tuo loq̄ris largo modo Secūdo uideris presupponere ut aliquid eueniat preter intentionem omnis cause quod est absurdum Loqueris ergo semp impropriе. et cupis ut uerba tua accipi antur in bono sensu: neq; uis eum morē gerere erga alios: quod certo est contra primū pricipiū praticū. Oīa que uultis ut faciant uobis homines et uos facite illis. Dico tamen etiā deformitates illas peccaminum dei prouidentia fieri et in tentione non fortuitu: Nam aut nullo modo fiunt. et tunc tota tua deductio ua na: aut aliquo modo fiunt: Ergo deo pre uidente et ob aliquid permittente. Si aūt

Amicus

Primum Principiū Praticum

uerius. Multa aũt famosiora sũt minus
uera/ et interdum falsa/ ut habetur a Co
Comen mentatore: tertio phi Comento quarto.
Si ergo uerius sit pricipalius: famosius
falsum: uel minus uerũ proquo stabit?
Deinde albi famosius significatum est
subiectum quã forma. Vnde comuniter
eius nominis talis ponitur interpretatio
Album idest res hñs albedinem. Tamẽ
uerius significat formam in herentem
subiecto: quamuis difficile sit sibi sic
significanti assignare ĩterpretationem ut
Doctor Subtilis ait Doctor subtilis ĩ añ pdicamẽtis Nã
dicendo/ homo est albus/ idest res hñs
albedinem: hęc facilis et famosa: alterã
mitto tibi et Camertino tuo reperiẽdam
Contradicis ergo tibi ipsi dicendo. Con
cretum significare principaliter: et sic
tua opinione famosius formam cum tñ
famosius sigificet rẽ ĩ qua ẽ talis forma.
Septimum et trigesimum mirabile.
Dmodũ miror de consequentia tua.
Semper enim cum dicimus. Deus
causat malum/ infers: ergo diformitatẽ.

Ergo auersionem ab ultimo fine. Ergo malum culpe. Et sic arguis a superiori ad inferius affirmatiue. Nonne est quadruplex malum ut patet in secundo Scoti acutissimi: sicut et bonũ uidelicet trãscẽdens: naturale: morale: meritoriũ Octauum et trigesimum mirabile.

Scotus Acutissimus

I terminus absolute positus sit sumendus pro suo famosiori significato. Et malum pene sit notius culpe. Cur subito ut dicimus/ malum fieri aut esse non trãsis ĩ penam: sed potius inculpã? Quod aũt illud sit notius et euidentius patet: quia culpam et peccatum esse sola fide tenemus: Penas et dolores omnes experiuntur. Quod malum non solum uidetur priuatio uel negatio uoluptatis: sed res positiua Vnde poena damni differt a pena sensus. Cur ergo horres si dicatur Deus causat malum: cum tamen nõ horreres hanc Deus causat dolorem prius ergo hęc uox malum/ poenas denotat: et apud omnes. Posterius uero et apud paucos culpas et peccata.

Et dicis ut uerba ſonant : quod non ſit per ſe cauſatum ingenere cauſe efficien tis : quod falſum puto. Nam quamuis i gnis aſcendere intendens adurat preter intentionem rem obuiam uel quã offen dit: per ſe tamen ingenere cauſe efficien tis Sic agens naturale perſe deſtruit cor rumpendo: quamuis corruptionem non intendat. Nos aũt non dicimus: Deus ĩ tendit malum: ſed facit malum: creat ma lum. Non ergo eſt uera illa maior. Con cedo tamen ꝙ Deus intendit producere malum : non appellando: quia illum ac tum qui malus.

PRIMVM ET QVADRAGESI MVM MIRABILE

Robando minorẽ dicis . Nullus in tendit malum ut malũ. Quod certo falſum pnto. Nam et ſi forſan nõ inten dat malum ſibi: intendit tamen malum alteri: ut malum alterius . Vtrũ autem quis aſpiciens ad malum ſuũ operetur uel poſſit operari: ut qui ſe ipſum necat.

aut aliquid ex ppria malitia opat: alias. Neq; mihi psuadeo te opusculũ istud fecisse ut aĩas ab ullo errore retraherrs sed solũ ut ĩgloria frĩs tui maculã poneres. Sed sepe numero dũ cgitamus malũ: facere fratri nostro Deus illud conuertit ĩ bonũ Et qui fodit foueã interdum ĩcidit ineam. Potest igitur etiam deus alicui intendens malum facere: Omnia tamen ipsum diligẽtibus cooperantur ĩbonum et exuno quoq; dicitur bonũ Vnde Apostolus conclusit deus oĩa sub peccato ut omnibus misereatur. Vtrum aũt deus de potentia absoluta possit alicui ĩtendere malum exquo nullum bonũ alteri aut uniuerso sequatur: alias.

Apstolus

Secundum et quadragesimũ mirabile

Icis confirmando: Deum quecunq; pricipalit facit etiã priciqaliter uelle Et penitus non posse uelle actum malũ ut malus ẽ: Ergo nec efficere. Transeat illa maior sup qua multa possem afferre Sed sat erat eam sic ponere. Non potest deus ullomodo facere q nõ põt nullo

Deus nequeat futura preuidere/nisi pre ordinauerit ea Ergo aliquis actus uoluntatis eius transit super illa : ad hoc ut actus intellectus possit ea preuidere. Nouit ergo deus actus illos ad quos cōcurrit ex pacto nobiscum fore malos undecunqꝫ eueniat illa malitia. Et scit quod illi non fierent ipso non concurrente: et ordinat omnia in aliquod bonū . Nullū

Augustinu enim inquit Augustinus: ē a deo magnū malum: ex quo deus non eliciat aliquod bonum. Nichil ergo inuniuerso fit casu et fortuna simpliciter. Verum si preter itentionem cuiuscunqꝫ cause fieret casu simpliciter et fortuna fieret. Si uellem te mordere ut tu facis: possem dicere te hic quid hereticum actulisse. Sed absit a me ut tuam reuerentiam tanta macula tum nota reddam. Dico ergo ad illam tue ratiocinationis minorem Actum malum ut malus est esse abipso deo preuisū cuius malitiam ob aliquod bonum permictit. Tertio deficis. Nam quamuis deus non intenderet malum peccati: in

tendit tamen malum oppositum bono transcendenti: bono naturali: nam intendit monstra. Forsan etiam bono morali. Tu ergo non cogitas nisi de uno malo semper. Non esse certo malum est. Et multa deus intendit non esse Monstrum esse malum est: quod tamen intendit. Ex omni tamen malo elicit bonum ut diximus: ita quod non sistit ibi. Quarto frater mi facis magnũ malum ĩ hac tua argumentatione. Arguis enim ex duabus negatiuis replicando eadem minor tua talis fieri debebat. Sed actus malus euenit preter intentionem agentis: uel potius deficis ponendo inilla ratione ter illam particulam per se principaliter. Et certo non debebas eam assumere in minori Tamen deus parcat tibi: quia id non data opera: sed potius in aduertẽter fecisti. Quinto uideris dicere ut nichil sit causatum ab aliquo per se: si illud eueniat preter eius intentionem,

Quod ẽ tacendum. Contradicis quoq; tibi Nam sepius dixisti atq; dices deum esse cãm actus tãtũ: hic aũt dicis actus boni esse causam.

Sextum et quadragesimum mirabile.

Onaris hanc rationem contra illam nostram conclusionem directe deducere: Dicẽdo Deus nõ potest per se uelle effectum malum: Ergo nec producere p ɔña conclusio falsa que dicit deum esse causam omnis effectus et boni et mali. Et non recordaris pater responsionis: et eruditi Comitis et mee cum. M. Mẽgo tibiq; una responderemus: Deum esse p se causam effectus mali: etiam malitia demeritoria: pro ut per se determinat cãm siue modum causandi: nõ aũt pro ut specificat ipsam eiusmodi malitiã: ut sit sensus. deus est per se causa efficiens actus peccati: est non autem ut sit causa efficiens peccati per se uel formalter sumpti. Si autem efficere dei ẽ uelle ut ais: Ergo nõ incõgruit ut deus per se uelit effectũ malũ: cum ipsum efficiat per se: V ude

etiam Beatus Thomas dicit Deum cua
sare p se actum peccati ut infra patebit.
Septimum et quadragesimum mirabile
Ardem ita cōcludis. Deus ergo nec ē
causa mali in se / nec etiā causa actus
mali: ꝓut sub ē causationi diuine: ergo
nec formaliter nec materialiter. Immo
nullo modo est causa peccati / uel mali
effectus. Primo falsum est / ut deus non
sit causa alicuius mali in se / idest forma
liter: si aliquod malum sit positiuum ue
luti ē: si etiam omne sit tantū priuatiuū
alicuius mali ē causa in se / ut mali pene
eo modo quo tali modo fieri et effici cō
uenit. Deinde. Que ꝯñia ē ista Deus nō
est causa mali in se: Ergo non est cā mali
uel effectus mali? Hec enim stant simul
ut aliquid non sit causa albedinis / quod
tñ ē causa albi: quia rei hñtis albedinem
Sed quā puerilis ista ꝯñia sit fugit ꝓfcō
neminē. Actus ꝓut sub est diuine causa
tioni non ē malus: ergo non ē malus ma
terialiter. Vel sic. Deus nō causat actū
ut malus: ergo nō causat actum malum

modo uelle: nam non concludis deum principaliter non facere malum: Sed nullomodo Quę cōclusio ut oñsum est centies: falsa est: nisi intelligas de malo peccati formalit. Et tūc cōtra ɔclusionē nostram hęc ratio non ꝓcedit: sicut nęc ulla aliarū. Et ī hoc maxime de prudētia tua miror cur tantū onus frustra assump serit contra illam conclsionem Si tamen etiā diceremus: deus uult aliquod malū ea rōne qua malū huic/ uel illi/ cōclusio ad huc esset uera. .xxxxiii: mirabile.

Onsequentia tali uteris. Si deus nellet per se actum malum ut malus est. Ergo deus peccaret. Arguis ut sepe facis: a superiori affirmatiue ad in ferius. Nam malum est superius ad peccatum: Non itaq sequitur. Vult malum/ ergo uult peccatum. Sed dices uult malum in quantum malum. Frgo uult omne malum. Sed peccatum est malū: ergo uult peccatum. Ergo peccat. Quicquid sit de prima consequentia/ hęc ultima non tenet. Nam de facto:

Deus uult peccatum: uel peccatū uult: quia uult hunc actū secundum Thomā et hic actus est peccatum: ergo peccatū uult. Deinde si etiam deus faceret illam deformitatem in actu: non tñ sequeretur ut deus pccaret. Sicut faciens album: uō fit ex eo albus. Deus etiam posset illam diformitatem producere ut penam/non ut culpā Nā omne peccatū ē penai usta: omins autem pene iuste auctor est deus.

Thomas

QVARTVM ET QVADRA GESIMVM MIIRABILE

ONCLVDIS . Ergo necesse est dicereꝙ deus uelit solum actum ut bonus est . Sit actus homicidii quem deus conproducit stante precepto. Non occides. hic actus est a deo ut causa pria Dicis eum esse bonum: quero/qua boni tate transcendenti et naturali/an merito ria et morali ? Si naturali/uel transcen denti: sic etiam actus ille est a uoluntate creata; Si aliis modis . Ergo idem actus esset simyl bonus et malus meritorie in quātū ꝑducitur a deo et nostra uolūtate.

Ergo a simili malitia ē de essentia actus mali. Et per ɔñs si deus erit causa actus mali ut malus ē: necesse est dicere quod sit causa ipsius malitię et deformitatis. Dico ultimum ɔñs esse uerū / nęc tñ procedere cōtra conclusionem ullo pacto. quia illa non dicit deū esse cām mali / ut malum ē. Miror cur illam similitudinē inducis: cum tñ exea nihil concludas. nam illud ɔñs non sequitur exilla similitudine. Sed sic ut te doceā etiā arguere / inferre debueris. Ergo si aliqd ē cā hoīs albi ē cā albedīs Ita siqd ē cā actus mali ē cā malitię Sed certū ē deū nō esse cām malitie saltē pcī ergo nec actus mali Ad hoc argumentū qd ꝓte feci. Dico nō eē uerū illud Ut quod ē cā hoīs albi sit cā albedinis aut hūanitatis Sicut nec cā hydromellis ē cā aquę i se aut mellis . Sed tantū ē cā eoꝝ coniunctionis. Sed dices Quicquid ē cā alicuius est cā cuiuslibet quod ē de essentia eius. Sed albedo ē de essentia hoīs albi Ergo quicquid ē causa hoīs albi ē cā albedīs. Dico ꝓsupposita

ueritate minoris/quam phs ubi allegas non ponit/minor deforma ē falsa. Nam materia prima ē de essentia rei naturalis nec tñ generans rem naturalem generat materiā: cū sit ingenerabilis. Sed formā aliquomodo ꝓducit: quia ipa non potest ꝑexistere: nō tñ de rōne formali ꝯiūgētis extrema opus est/ea ꝓducere et causare. Deīde falsum ē ut albedo sit de essentia hoīs aebi ꝓpe loqn̄do sic aīal aut rōnale ē de eēntia hoīs. Nā qd nō ē unū eēncia lit et p se: nihil ē de eēntia eius qa qd nō est essentia aut qditas una: nil ē de ipius essentia. Confirmatur ex septimo diui. In dictis secundum accidens non est idem quod quid est: cum eo cuius est: Et quare? Quia nullum sibi quod quid est. Preterea quinto et sexto diuino. De ente per accidens non habetur scientia. Et qua de causa? Quia nulla sibi essentia. Falsum ergo est primum assumptum: nisi intelligatur de essentia significatioīs ut sit sensus. Impossibile est ut per hoc complexum homo albus non ī portetur albedo. Si etiā hō albus eēt unū. d iii

PLATO

Cur preterea uniuersaliter īfers? Immo nullo modo ē cā pcī/ uel mali effectus. Cū tñ sit causa actus peccati. Immo per mittens aliquid ē aliquomodo illius cā. Deus aūt p̄mittit malū pcī etiā formalit̄ Fastidio hec. Nam plura uideris mala: quam uerba fecisse.

Octauum et quadragesimum mirabile.

Nuitus ī tertia rōne ɔclusisti ut uerba sonant/ deū esse cām mali/ nō ut ɔmalū sed ut effectus est. Et ita nrām ɔclusionē cōcedis/ et ꝓbas non ꝑpendendo. Dicis enī Ergo inpossibile est deū esse ꝑse cām alicuius mali effectus ut malus est/ sed tantū modo ut actus uel effectus ē Scio tñ quid cupias ibi inferre: nec uolo tñ te hic glosare. Neqꝫ hūc defcūm existimo sed sic eos qui secuntur. Nam minor est falsa: uidelicet. Inpossibile ē quod deus hēat certū et determinatū ordinē ad actū malū/ ut malus ē/ nisi intelligas de malo peccati. Sed mihi sat ē ut hēat ordinem ad malū quod est effectus/ non defectus At uero maior etiam falsa est/ que dicit

Omnis per se et principalis causa habet certū et determinatū ordinem ad suū pse effcūm: quia intelligentia et aīa est perse effcūs actu dei / et solius dei: nec tamen ad illa deus habet ordinē actualem: quia nullam relationem actualem cū deus nō referat ad creaturā / sed solū eius relatio nem tminat. Quamuis ergo effcūs oīs hēat ordinem ad cām: non tñ econuerso Aliquę enim sunt relationes de tertio modo relatiuorū. Falsa etiam est ꝓbatio minoris: dicens. Effcūs malus ut malus est: includit essentialiter et necessario ali quam deordinationem et deformitatem. Nam effūs malus poene / nullam deordi nationem includit et deformitatem: cū possit esse a deo absq; medio. Tandem: quicquid sit de his non curo: satis est ꝙ ista ē rōne nō infers quippiam ꝯtra ꝯclu sionem nostram: sed si quid ualet: ꝓbat solū deū nō esse cām pcī formaliter supti cuius oppositū ꝯclusio nullomodo seāt

Nonum et quadragesimum mirabile.

Onfirmas eo pacto Albedo ē de eēntia hoīs albi scūm Aristo inp̄dicamentis.

Primum et quinquagesimum mirabile.

Vinta ratio tua presupponit omnem defectum qui est in effectu prouenire ex de fectu causantis uel actionis eius. Ita/ ut si neq; i agente neq; i actione sua sit defectus: neq; i effectu suo erit defectus. Quod falsum uidetur. Nam deus potuisset res saltem aliquas/ et secūdum aliqua: meliores et perfectiores facere ut Thomas manifeste tenet: ergo in eis est talis defectus: ex eo: quia deus non uult plus eis trebuere/ et tñ id non ꝓuenit ex defectu qui sit in deo: sed potius ex plenitudine ꝑfectiōis et libertatis sūme sue uolūtatis Ista tua rōne qdā phoꝝ moue banẽ dicere Deū nil preẽ ꝑmā itelligētiā sine medio ꝓducere ne sue actioni defcū tribuerent Sed Theolo qui deum libere uiuersa creare asserūt: id soluūt facillime Deinde non arguis contra cōclusionem sed contra quoddam fantasma capiti tuo infixum: uidelicet Deus est causa mali: ut malum est: hoc est mali peccati. Nec uidetur uerum ut malum essentialiter

Thomas

Theologi

dicat defectnm: cum aliquod malum p
phim opponatur bono contrarie per oñs
erit ens positiuum \ut uitium et actus ui
tiosus: et dolor: omneq; appetitui incon
ueniens et molestum

Secundnm et quinquagesimũ mirabile.

Extam rationem dicis directe proce
dere contra illam conclusionem qua
dicebam sic. Dicere deum benedictum
esse causam peccati ē multimodá ueritas
et nullimoda heresis. Sed certe uniuerse
tue rationes si quid ualent contra hanc
pcedunt/ et non cõtra primá ullo pacto
Enimuero in tota illa disputatione solũ
contra primam conclusionem fuit argu
tum/ hęc simul cum aliis post longam
disceptatioue fuit lecta Et quo pacto eá
intelligebam. Tu postulasti. Qua cum
declarata subito capite discopto uniuer
sis conclusionibus honorem exhibuisti
ptestádo eas ueras et katholicas. Nũc
autem nescio an Camertini instinctu camertinus
dicis/ quod in illa est omnimoda heresis
potiusquam multimoda ueritas/ quia cõ

perse albedo esset de essentia eius. Sicut dicitur secundo de aīa. Si oculus esset aīal/uisus eēt aīa eius. Vide q̄ subtilius ego ipse cōtra me induxi: nec tñ ueritas ↄclusionis nostre tali subtilitate deterior aut suspectior est facta:

Quinquagesimum mirabile.

N quarta rōoe descendis ad malum culpe/probando deum non esse cām per se mali culpe formaliter. Et sic nil inducis cōtra nos. Tangam tñ quedam quę adducis. Primo dicis omnis effcūs pse accipit aliquam ue sic similitudinem a sua pse causa. Illud aūt non uidet̃ uer͡ꝫ supposita opine uestra ut nil sit uniuocū deo a creature: quia tūc nil erit similiter in creatura qualiter ē in deo. Si autem p similitudinem intelligas illā metaphoricam: tūc minor est falsa ut nihil sit metaphorice in culpa quod sit in deo. Illa enī aliquomodo dicit̃ esse: Cum aūt dicitur oīs causa assimiliat sibi effcūm: ītellige non ut sit talis formaliter: qualis causa/ sed ut sit talis formaliter: qualis ipsa est

uirtute. Sed missa faciendo hęc: minor cum ipsa culpa non sit effcūs: cur ex illo medio uis inferre eam non esse a deo. Nam et si omnis effcūs sit similis cause non tñ culpa: quia nō ē effcūs. Sed uolebas forsan sic arguere. Omne quod est a deo est effcūs / Culpa non est effectus ergo nō ē a deo. Et sic rō hec coīcidit cū prima. Probatio etiam maioris non est bene posita. Dicis nanq; quia alias non erit per se effectus talis cause si nihil ab ipsa accipiat / debebas dicere Si nihil simile accipiat uel si nullā similitudinē accipiat. Minoris quoq; probatio est mirabilis: Deficit a deo: ergo nihil accipit a deo. Quę consequentia non ualet. Nā omnis creatura deficit a deo: et tamen quicquid est recipit ab eo. Sic omne perfectius deficit a perfectiori. Non etiam recte illud antecedens probas dicendo. Nichil aliud est malum culpe: nisi deficere. Nam non solum est deficere: sed deficere a rectitudine quę deberet inesse tali operationi eo tempore.

Et quis audebit his modis illam propositionem asserere hereticam aut falsam ? Ecce quam multimoda illius ueritas cō clusionis. An autem sit hęreticum deū dicere esse causam peccati formaliter: eo modo quo priuationi cōpetit hēre cām dimittimus. Cum autem dicis. Est contraria sacre scripture et doctoribus. Dico quod secundum multas auctorirates deus nō uidetur esse causa peccati etiam fundamentaliter. Et tamen qui tenent oppositū glosant qd ille auctoritates sūt intelligēde de pcō formalit. sic hi glosarēt ut sint intelligende de uoluntate añti Nollet enim deus illam deformitatem. Et qd deus nō facit pcūm id ē nō peccat Tñ de his nō ē mihi cure qa ɔclusiones mee id nō affirmant. Si tñ rōnes ex una parte uincerēt aperte Ab illo esse illū defectum a quo est substantia actus. Et qui producendo actum non producit rectitudinem ille est causa priuationis Et quod hic actus post preceptū nequit produci nisi malus et quod tam merittum quam demeritum sit a deo.

agister
orgius

Et exalia parte fides urgeret dicere deũ non esse cãm peccati Tunc ergo faterer deũ nõ esse cãm etiã actus peci potius q̃ uellem cõcedere añs / et negare ɔñs / ɔñie bone. Dicere aũt deũ non esse cãm alicu ius actus uolũtatis nostre / non ẽ heresis Quamuis etiã ex illo multa dificilia ori untur. de quibus alias.

Quartum et quadragesimum Mirabile

Icis illud quod ẽ simpliciter falsum: non potest esse multimoda ueritas; Sed hoc ẽ tale. Quare: hic tibi negatur maior. Nã hec oratio Bonũ est occidere filiũ ẽ siplicit̃ falsa: que tñ multipharia̅ est uera pp iustitiã seruãdam: pp diuinũ preceptũ; Si ille prẽm fugere nõ ualentẽ aut alit̃ se defendre agrederet̃ occidendi cã. Preterea nec minor uidet̃ uera Nam pcũm sicut et malũ duo inportat. Sicut ergo illa prius fuit ɔcessa absolute\ Ita et ista hic. Immo potius hec q̃ illa. Nam nonnulli pacuti Parisienses inquirendo cur q̃dam ɔcreta accidentalia sint noĩa substantiua: ut pat̃ et magister: quedam

tradicit toti scripture sacre: et omnibus ab ecclesia a.ppbatis doctoribus. Miror ergo hic cur dicas te disputasse otra hác cōclusionem. Deinde Cur contradicis tibi Primo eam Katholicam Deinde hereticam astruendo.

Tertium et quinquagesimum miribile.

Ere bone uir demirabilibus es Nam posita mea cōclusione paucis lineis postmodum eam uiciare cepisti: ad hoc ut facilius eam argueres hereseos. ponis enim eam sub h[illegible]rbis Deus est per se causa pcī. Ego aūt eam sic posui. Dicere deum esse causam peccati est multimoda ueritas: quę insapientis uiri oculis ualde differunt. Dixi itaqꝫ non omnimoda ueritas/ sed moltimoda. Et quia multimodo non habemus negatiuum correspondens usitatum/ nisi diceremus moltimodum: Iccirco dixi et nullimoda/ hoc est fingendo uocabulum nultimoda ueritas Dixi etiam id ,ppter Franciscum qui in Conflatu suo nō uidetur īfine cuiusdam quōnis ab horrere ut etiam defectus ille

sit a deo: quia deus non dedit actui recti tudinem. De quo alias Et magister sentẽ tiarum non negat illas deformitates: ut punitiones sunt esse a deo Quod aũt illa ꝓpõ sit multisimodis uera patet: Primo enim nihil ullo pacto euenit sine diuina ꝑmissione Deīde peccati materialiẽ siue actus peccati ẽ causa. Tum quia reatus illius qui cessante omni actu malo et interior et exterior est causa: maxime capiendo ut Scotus declarat / et tamen ille reatus dicitur peccatũ: quod penitẽtia deletur. Et hoc pacto Magnus Comes olim posuerat peccato finiti tẽporis nõ deberẽ pena infiniti temporis. Deniq̧. Quod illi actus sint mali demeritorie. et peccata mortalia prouenit ratione precepti. Nam peccatum est / dictum: factum uel conceptum contra legem diuinam: Ut ait Aurelius. Et preuaricatio legis diuine ac coelesttium in ob uiam mandatorum: ut inqnit Beatus Ambrosius.

Scotus

Augustí

Ambros.

Tertio erras. Quia non omnis ppositio formalit talis: ē simplicit talis ut patet: quia ppō secūdum quid falsa: ē formalit falsa: nisi formaliter itelligas essentialit Quarto erras: quia credis ut enuntiatio sit materialiter uera: qn cócretū summit ꝓ subiecto: et formaliter qn pro forma inherente: ubi equiuocas/ si rōnem quis inspiciat. Quamuis itaqꝫ qđ est uirtute aliquale non sit simpliciter tale: non tn̄ sequitur. Ergo quod ē formaliter tale/ ē simpliciter tale Formaliter: ergo distin guitur contra uirtualiter interdū: inter dum contra accidentaliter: interdū ↄtra materialiter. Addis minorem: Sed deū esse cám peccati est formaliter falsum: secūdū eos/ uidelicet Scotistas/ Error etiam ibi est: quem et superius ibi posui sti. Sic enim dicunt Scotiste deum esse cám peccati formaliter/ est falsum: non aūt deum esse cám peccati: ē formaliter falsum.

Septimum et quinquagesimū mirabile.

Andem inducis sextam rationem fa ciendo mirabilem disiūctiuam sic.

Aut deus est causa pcī: quia ipe peccat: aut quia facit alios peccare. Quorum utrūq; ē inconueniens. Et ego quero ex te. Aut omnis faciens peccare peccat et non econuerso/aut non. Si primū ergo disiunxisti inferius cōtra suū superius. Si secundum/tūc nullum inconueniens sequet cōtra diuinā pietatem et iustitiā. Cuius oppositū ꝓbare niteris/dicendo quod tūc deus esset impius et in iustus. Sed ad rem: quia hic hēs fugam: quero ex te quid intelligis pfacere peccare: aut prouocare ad pcūm: aut non impedire ipsum cum posset: aut conproducere. Et secundo modo facit peccare/hoc est nō īpedit oīo peccātes. Tertio fecit modo illud id ē actū pcī Et sic non ꝓprie facit peccare. Aliqs ergo facit pcūm. i. actū illū: qui tñ nec peccat/nec facit peccare ꝓpe: qa nec iubet/nec ꝯsulit Aliquo ergo modo facit peccare Cū dicis neminē auertit ab ultimo fine. Concedo ea uolūtate qua uult omnes saluos fieri: non ea qua multos condemnat. Cum etiā dicis

adiectiua ut albus. Rn̄dent: quia illa sub iectū significant. et accidens concernunt. hec uero econtrario Sic et artificialia di cit Commentator Secundo de aīa comēto octaeuo / pus significare subiectū / ut dō labram et securum. Quare de ui sermoīs hec uidetur absolute uerior: sed quo ad sententiā Theologoꝝ dicemus pōtmodū Quintum et quinquagesimum mirabile

Ic arguis ꝓbando minorem iam dictā Quicquid ē formaliter falsum / ē sim plicit̄ falsū. Sed sic ē ī ꝓposito. Quare. Ubi aduertendum: ꝙ si loquamur de fal sitate que ē passio uel mēbrum passionis enunciationis / tunc quelibet ꝓpō falsa di citur formalit̄ falsa ad drīam cōplexioīs uirtute false. ut canis sapiēs Et sic maior presentis sylloismi est falsa. Ac etiam minor: quia formaliter non est falsum de ui sermonis. Deum esse cām peccati. Si autem loquamur non de falsitate que formaliter semper inest propositioni false: sed ratione significati formalis ali cuius ēmini ut mali: tūc minor ē uera / et

maior falsa. Nã ẽ uerꝝ capiendo formale contra materiale / ut defectus ille sit significatum formale: et non actus ut diximus superius de malo Cum autem dicis hanc minorem fuisse a me concessam / certo somnias. Bene enim concessi Deum non esse cām peccati formaliter capti: ut communiter dicit: Tamen semper concessi deum cām mali absolute. Et nunc dico ꝙ etiam peccati de ui sermonis tantum. Sextum et quinquagesimum mirabile.

Robas minorem sic. Formalitas unius cuiusqꝫ rei denominat rem simpliciter esse talem. Quicquid enim est formalit̃ tale: est simpliciter tale. Hęc est minor huius probationis quam dicis esse maximam omnium Scotistarum. Sed non licebat tibi ponere falcem in messem alienam. Primo mi frater erras. Nam non omnis formalitas denominat: animalitas enim est formalitas: non tñ denominat. Secũdo erras. Nam et si denominat: nõ tñ semꝑ simplicit̃ albedo ẽ formalitas. Ethiopis: ꝗ tñ nõ denoĩat ipm simplicit̃

demonstrato quocūq; effectu: et hoc est malum: ergo malū diligit. Sic etiā malū facit. Quāuis pene malū etiam diligat: ea rōne qua huic uel illi malū Et ita falsa ē ꝓbatio minoris. Diligendo enī effcūm tantū. Effcūm malum diligere contingit Nec tñ contingit semp: ut qñ Beatum Franciscū diligit. Confirmat Nam cū inimici essemus: reconciliati sumus. Et uenit querere et uocare peccatores. Quos certo ad tam inmensum bonum nō uocaret: si eos minīe diligeret pcōres ergo diligit deus: quos tamē odio habet altissimus. Multa ut patet ex dialetica/ cognoscimus et amamus: quę tñ sub ta li rōne nec cognoscimus nec amamus. Vnde falsum est: ut qui effcūm malum diligit, diligat malitiam aut deformitatē Falsum quoq; ē/ ut impossibile sit imagi nari effectū malū sine difformitate Quia malum dolorū quod patiebatur Iob non erat difforme. Deinde quamuis nequeam imaginari effectum malum sine malitia tamen possum effectum malū imaginari

et considerare sine malitia: ut constat ex logica/ que docet discernere ppositones ueras a falsis.

Sexagesimum Mirabile.

Stendis te examceron nõ recte legisse neq Alexandrum aut Thomam aut Bonauenturam inspexisse. Dicis enim Omnis effectus dei ẽ ualde bonus. Ex eo quia scriptum est. Vidit deus cuncta q̃ fecerat et erant ualde bona: hunc autem passum doctores exponũt de ordine partium huius uniuersi quẽ dicunt optimũ non autem ut unaquequ; res sit optima Vnde et sacra scriptura/ aiunt) de singulis/ dicit: Vidit deus quod esset bonũ/ de omnibus uero: q erant ualde bona. Miror cur ĩ re tã notissima aberraueris. Vnde et Magister sic dicit Ex omnibus consistit uniuersitatis admirabilis pulcritudo: in qua etiam illud quod malum dicitur bene ordinatum est. Taceo hic de prima huius ratiocinacionis quam dicis Quicquid ẽ ualde bonum/ nullo modo est malum. Nam ut capis ualde bonum

Alexander
Thomas
Bonaueta
Magister

Thomas quod esset impius et iniustissime nos puniret. Certum ē secūdū Tho. deum esse cām illius actus ꝓpter quem nos punit: nec tamen est iniustus: quia ille actus est in nostra pōtestate: et ipse non causaret illum sine nobis.

Octauum et quinquagesimum mirabile:

ARGVMENTARIS. Quod si cut omnis effectus bonus denominat causam principalem esse bonam. Ita et malus malam. Istud quod assummis non semper est uerum. Nam interdum causa minus principalis erit rō bonitatis et malitie in effectu: ut Mater in filio qui a patre / ut aiunt / est principaliter. Optimus etiam artifex. Volens ꝓducit opus imperfectissimum. Causa ergo pricipalis / si parcialis aut libera sit: non est opus ut imperfecta dicatur ratione imꝑfectionis: que in effectu Imperfecta enī esset: si nequiret ei tribuere: nō autem si iuste nolit. Sed cachinno me afficis: cū dicis. Sed deus nec materialiter nec formaliter potest uere denominari malus.

Ac si deus / sicut malū / posset capi fun damentaliter et formaliter. Si autem sic uelis construere. Deus non potest deno minari malus. nec malo formalit̃ sump to nec malo materialiter sumpto. Iterū ridebo: quia malū sumptum materialiter non denominat aliquid eo modo / s. d de nominatur a malo formaliter accepto. Si ergo deus sit causa ut ais solū subiec ti malitie: non est opus ut ipse sit malus Si aūt omnino uelis ut denominet: tūc erit denomīatio extrensica uel uirtualis Sicut dicimus Deus ē pacientia et spes nostra / qa efficit patiam et spem ī nobis

Eus arguis diligit / Lix. mirabile. oīa quę fecit. Sed nullo modo diligit effcūm malū: ergo nullo modo ē cā p se et pricipalis effcūs mali. Conclusio ista frat nu seq̃t uñuersalius. Nā īfert. Ergo nullo modo ē cā effcūs mali. Quę ɔclu sio ē manifeste falsa: quia si nullo modo ergo nec pmissiue: nec ɔfundamēto. De inde falsa est. Minor. Nam ī Logica est uera hęc resolutio / hoc diligit Deus

Omnes enim concludebant deum non esse cām mali culpe/ ut malum tale. Vñ semper ex preiacente inferebas redupli catiuam contra dialetice artem sic dicen do. Est causa effectus mali: ergo inquan tum malus: est causa mali: ergo inquātū malum recte intulisses econtrario.

Secundum et sexagesimum mirabile.

SCribis conclusionis nostre sonū esse ut deus sit causa nō mali/ sed effectus mali: aut mali materialiter dicti. Placet ut cōfitearis quod tociens mihi negasti. Sed ad his qp i priori altercatione dixerī: sine distinctione deum esse principalem cām omnis mali: quod iactaris te increpasse tanquam hereticum. Ostendis hic te esse hominem: qa nō recordaris illiud quod inprima altercatione increpasti nō

M. Lucas fuisse a me dictum: sed a Magistro Luca Senense ut superius diximus. Esto etiā quod dixerim/ tunc non erat opus distic tione/ quia loquebamur de omi malo pp Ade peccatum inflicto. Que sunt mala damni: vel pene cuiuspiam Quis enim

amouit ab Adam iustitiam originalem?
Quis expulit eum de paradyso uolupta
tis? Quis dixit In sudore uultus tui uesceris pane tuo? Et iterũ maledicta terra
inopere tuo? Et mulieri In dolore paries
filios tuos quis dixit nisi deus? Preterea
si deus sit cã omnis actus uel sibi eti et
omnis malitia fundetur ĩaliquo subiecto
hec propositio est uera Deus est causa
omnis mali. Et ita prophetiam superius
Erudite Pollitians noster induxit. Nec
tñ sequitur Ergo est causa omnis malitie
uel omnis mali: inquantum malum.
Tertium et Sexagesimum mirabile.

IDERIS tibi alter MYNOS esse.
quia dicis responsionem partim ac
ceptauimus: partim non inprobauimus.
Sed progrediamur Adducis glorise dic
tum Beati Thome dicentis. Deum esse
per se causam illius actus qui est pecca
tum: tamen causationem Dei non atin
gere usque adpeccatum: nec tamen uide
ris sententiam eius accipere Quid enim.

Pollitianus

thome

absolute ut est deus: tunc nil ad .b. Aut secundum quid et ut tale ens: tunc est falsa: quia optima musca: est malum sensibile et imperfectū / homo quoqꝫ unus est melior altero. Minus autem bonum habet rōnem mali. Taceo de conclusione huius rationis quę sic ponitur. Ergo nullus effectus dei ē malus: saltem quo ad culpam nec materialiter nec formalit̄ Quę ↄclusio falsa ē: quia aliquis effcūs dei est malus materialiter / hoc ē materia uel subiectum malitie. Nam deus est cā actus: etiam peccati secundum thomam qui actus ē materia defectus. Taceo ineptam probationem mīnoris ubi dicis. Aut ille effcūs dei erit omnino alienus a malo: tam formaliter quā materialiter aut non Et tandem tenes quod sic: quod falsum est: quia effectus dei pōt esse subiectū malitie. Et cū suddis Valde bonū excludit omne malū exui significationis Illud nō est uerum / nisi superlatiuus ille sumatur absolute et secundū entitatem Nam omnis creatura etiā secūdum tho

est composita ex actu et potentia. Et ita ex perfecto et inperfcō. Inperfcūm uero dicit rōnem mali. Aut ergo nulla creatura ē ualde bona. Et ita ɔtra te Aut si oīs uel aliqua sit ualde bona. Ergo aut ab ea excludit omne malū et omnis defectus Et erit contra Thomam: aut erit ualde bona cum aliquo defectu et malo et per consequens non excludit omne malum. Quod ē iterum contra te. Ex his nil poteris eligere: quin contra te semp sequat̃ thomas

PRIMVM ET SEXAGESIMVM MIRABILE.

MIROR uere ueritatis professorem asserere omnes istas rōnes induxisse et uinti quinq; policitum fuisse inducere Cum tamen paucicissimas hōrū induxeris. Neq; opus erat tuas replicare rōnes quia omnes procedebant pene ex eodem fundamento. Ideo sat erat illud euertere Neq; ulla illarum rationum procedebat contra conclusionem: nec uere nec cum uelata falsitate.

Scotus
Thomas

Scotum et Thomam non sententia: sed uerbis differre. Et paulo añ premiseras Scotistas euadere argumenta contra opinionem illorum inducta: nec tamen soluere/ quia hoc penitus impossibile esset Quero de istis argumentis īsolubilibus aut procedunt contra sententiam Scoti: Aut ɔtra incongruā et intersā locutionē Si primo modo: ergo eodem modo procedent contra Thomam. Si secundo modo. Mitte eam prouintiam Landino disertissimo. aut Pollitiano facūdissimo Audi Augustinum: non est curandum de uocabulis/ cū res ipsa constat Tñ illa uocabula sūt certo acomodatissima Peccatum materialiter siue fundamentaliter Peccatum formaliter. Sicut dicendo: actus peccati/ et ipse defectus talis.

Landinus
Politian
Augusti

QVINTVM ET SEXAGESIMVM MIRABILE.

[A]Ccipis duas propositiones Deus non est perse principalis cā peccati

Deus est per se principals causa peccati et queris que sit uerior. Et dilatas ad modum philateria asserendo primam ualde ueriorem. Placet primū: quia illas comparas inueritate per consequens utranque ueram afirmas. Et sic tibi contradicis. Sed ex assuetis aiunt/ nō fit passio Verum miror ubi ī doctrīa Scoti aut dictis meis in ueneris Vt deus sit per se princpalis causa peccati? Ego namque hoc unū dixi: hanc propositionē Deus ē causa peccati multis ēe modis uerificabilē Neque oppositum habemus ex sacris litteris: aut ecclesiastica sanctione. Afferam tamen quippiam quod tibi dificilius uidebitur Nam ꝓpositio potest dici duplici modo uerior. Consuetudine uidelicet quadam uel ui uerborū Et uidetur quod illa affirmatiua eque uera sit de ui uerborū Nam peccatū aut concernit deformitatem et significat substantiam. Aut utrūque eque importat. Aut formam significat et substantiam concernit. Et quocunque modo accipiatur oratio: non fit minus uera. Scotus

est dictu. Deus est per se causa illius ac
tus qui est peccati actus / nisi ipsum esse
causam peccati pro substracto / siue funda
mentaliter? Et quid est dictu: non atigit
causatio dei usque ad peccatum / nisi ipsum
non causare peccatum formaliter? Et ita
...otus Scotus a Thoma non differt. Ubi in
nuit Thomas Deum concurrere ad om
nia alia illius actus: usque ad rationem pec
cati exclusiue. Quo modo tu ergo audes
dicere. Est causa actus tantum inquantum
...homas actus. Cum Thomas dicat. Est causa
actus peccati? Ipse enim expresse dicit
Deus est causa actus peccati. Ergo ego
inferam et actus mali / quod tu semper
...homas negas. Et subdit Thomas / non tamen
est causa peccati: quia non est causa huius
quod actus sit cum defectu. Ac si aper
tius diceret Hec propositio Deus est
causa peccati est neganda: inquantum so
nat quod deus sit causa illius actus cum
defectu. Ex quo colligitur: quod deus
non est causa talis deffectus: nec etiam
illius actus et defectus simul: sed bene

illius actus sub defectu. Id est in quo fundatur defectus. Falso ergo inducis ex mente Beati Thome. Deum nullo modo esse per se cām peccati: sed bene deum nō esse causam ullo modo peccati per se formaliter sumpti Ut tibi etiam in disceptatione illa dicebamus. Falsum etiam ē quod deus uel causatio dei nullo modo pertingat ad peccatum: sic intelligendo ut peccatum nullo modo siptum nec pro actu nec pro defectu sit a deo. Accipiendo uero ut nullo modo / idest per se nec per accidens Deus attingat peccatū formaliter est uera: ut comunitē dicitur. Falsum etiam ē: ut contradictio sit deum esse per se causam alicuius peci eo modo. Nec illud offendit pias Christiani aures / sed pharisei impias. Thomas

QVINTVM ET SEXAGESIMVM MIRABILE.

ONTRA DICIS TIBI IN paucissimis uerbis. Nam dicis

Et hę punitiones iuste sūt: et a deo sunt nec tn̄ inquantū peccata sunt a deo sunt Sed inquantū poene sunt peccati: et tn̄ in quantum pene sunt priuationes boni sunt: ut inducit magister sententiarum in secundo.

Magister Sentētiaꝝ

Septimum et sexagesimum mirabile.

OMnis actus ꝓut est adeo principalit̄ necessario res quedam ē et bonus est ergo ut ab eo ē: non pōt dici malus quo ad culpam. Ego nunc cōsimiliter arguā Actus ꝓut a uoluntate creata ē licet mala res certo quedā necessario ē et bonus ē: uidelicet illa bonitate: ergo ut ab ipa est non potest dici malus quo ad culpā. Vide nunc quanti momenti sit ꝯn̄ia illa An ignoras bonitatē entis non repugnare malitie morali aut demeritorie? Oportebat te inantecedente addere et bonus ē meritorie: ad hoc ut ꝯn̄ia ualeret. Sed tunc an̄s erit falsum ītelligendo de actu adulteris siue peccati in comuni.

Octauum et sexagesimum mirabile.

On uideo/ subdis / ut ex eo ꝙ deus sit perfectissime causa actus peccati: qui

actus bonus est: posset dici cā peccati uel effcūs mali. Ad modū pſcō Luscus ē: qui illud uidere nequit. Sed non uis recordari irrefragabilis syllogismi. Et ut egregie. M Karulus ordinis sacri Seruoꝝ induxit. Si est causa actus peccati: cur nō actus mali? Nam ab inferiori affirmatiue ꝓceditur.

Magister Karulus

Nonum et sexagesimū Mirabile.

MAgnū committis ignorantię Elenchi fallaciam cū dicis. Impossibile est unā et eandem rem respectu eiudem simul et ī eodem tpe esse bonā et malam/ uel bonā et nō bonam. Nonne idem actus uoluntatis ɔtrarius pcepto ē bonus respectu eiusdem uolūtatis simul ac malus? Et quare? Quia bonus uno modo: malus uero alio. Ad bonū enī Elenchū quatuor requiruntur. Vnde a tribus arguere adquatuor nō licet nisi uelimus etribus ouis ut ille quiq; face re. Si dixisses/ Idem respectu eiusdem: eo dem tpe et eadem rōne: nequit esse bonū et malum recte utiq; idfecisses Sed tu unā condictionem boni Elenchi necessariā ob misisti: et aliā bis replicasti/ dicendo simul et in eodem tempore. Et sic diminute et su perflue locutus es. Bonū ergo et nō bonū

Ratio aūt supius allata fuit Accipiamus
itē alia uocabula cōcreta similia pcō aut
malo: et sit quispiam cęcus aut surdus/
cuius priuatio nō sit p se a deo: ipe uero
sit secūdū totū suū ēe. Quęro utra hay
sit uerior. Deus ē pse causa cęci An illa
Deus nō ē pse causa ceci. Et potius fate:
beris affirmatiuā. Consuetudo tñ Theo
logoꝝ ē potius negatiuā illā uerā astrue
re. Primo ne hoīes retorqueant peccata
in deum cogentem. Deinde ne credatur
deus ipse peccare. Tum quia deus non
solum nollet deformitatem. sed etiam
nollet actum peccati quem tamen nobis
cum producit. Quę autem deus uult:
aut nollit uolūtate antecedenti dicit co
muniter uelle aut nolle. Vnde non dici
mus: deus non uult omnes saluare: aut
uult peccatorum mortem: cum tamen
simpliciť hoc uelit: et illud nollit: Sicut

Thomas Scotus

Thomas et Scotus dicunt proicientē
mercēs in mare gratia euitēndi naufragi
um simpliciter uelle proiicere. Nonne
damnata fuit hęc propositio: Maria est

Mater Chisti? Cum tamen de ui sermo nis sit nō modo uerior sua opposita/ sed ipsa sola uera: Et hoc ea ratione: quia Nestorius nomine Christi purum ho minem intelligebat. Non replico errorē quem tu pater mi hic replicas. Nos enī non dicimus hanc. Deus est causa pec cati ēe formaliter falsā/ sed bene hanc de us est causa peccati formaliter. Quod tua reuerentia nondum aduertit.

SEXTVM ET SEXAgesimum Mirabile.

Dicis post hac. Ergo necesse est: ut omnes Scotiste dicant deum esse Scot cām p se ipius actus tantū: Miror frater mi/ cur non concedis Thome tui dictū Tho quod ipse attulisti: uidelicet: Deus est causa actus peccati. Quamuis enī deus non causet deordinationem: sed actum illum solum/ tamen hec propositio est est uera. Deus causat actum talem. De inde peccatum formaliter sumptum est poena et sepe numero est poena alterius peccati.

non sunt cotradictorie: nisi obseruatis illis quatuor circumstantiis. Sed ob dignitatem tui nominis he increpationes pueris note me certe fastidiunt.

Septuagesimum Mirabile:

Icis omnis effectus et omnis actus per se pricipaliter adeo causatus necessario est bonus materialiter. Ego plus ofterram. Omnis effectus et omnis actus creature est bonus materialiter: nec ea bonitate obstante sepe e malus alia malitia. Deinde Aut illa dictio materialiter determinat effectum ut sit sensus. Ois effectus materialiter sumptus est bonus. Et sic est uerum: intelligendo de bonitate rei: non moris / aut demeriti. Nam actus peccati etiam ut e a deo no est bonus meritorie. Nec tamen sequitur. Ergo / ut est ab illo est malus de meritorie / quamuis ille actus qui est a deo sit demeritorius. Aut illa dictio materialiter specificat ipsum bonum: ut sit sensus. Omnis effectus dei: est bonus materialiter: hoc e sumendo bonum materialiter: no dico materialiter pro illa uoce / sed pro fundamento bonitatis. Quod nichil est dictu: nisi est bonus se ipso. Nam subiectu boni i propo

sito est effectus dei. Actus deniq accipit materialiter pro subiecto in quo est: uel obiecto circa quod uersatur/ ut sit sensus. Omnis actus materialirer id est ꝓ subiecto est bonus Vel sic: omnis actus materialit id est rōne obiecti ē bonus. Et uerum ē bonitate rei: cum hoc tamen stat: ut subiectū sit malum sicut et ipse alia malitia. Sic et obiectum interdum est malū aliquo modo moraliter Ratione cuius dicitur actus malus ex genere. Ita uarias dicta tua/ ut uideantur colores columbini collis.

Primum et septuagesimum Mirabile:

COnaris postmodū oñdere nullo modo Deum esse cām peccati aut mali Nam secūdum Scotistas/ ais/ dicit causa peccati materialiter (ut in summa/ que sentis/ afferam clarius quā tu ipse. Et dicis qđ nullus effcūs dei ꝑ se dicitur malus nec materialiter nec formaliter: ergo nullo modo. Qđ ꝓbas: quia materialit ē ens et res quedam et ꝑ ɔñs bonus: ergo non malus: cū materialitr esse bonū et materialrter esse malum sint contraria. Hec est sñia tua. Sed quis nescit effcūm omēm sumptū materialit ēe ens et bonū, aquocūq sit eiusmodi effcūs. Scotis.c

Et hę punitiones iuste sūt: et a deo sunt nec tñ inquantū peccata sunt a deo sunt Sed inquantū poene sunt peccati: et tñ in quantum pene sunt priuationes boni sunt: ut inducit magister sententiarum in secundo.

Magister Sentētiaꝝ.

Septimum et sexagesimum mirabile.

Omnis actus ꝓut est adeo principalit̄ necessario res quedam ē et bonus est ergo ut ab eo ē: non pōt dici malus quo ad culpam. Ego nunc cōsimiliter arguā Actus ꝓut a uoluntate creata ē licet ma la res certo quedā necessario ē et bonus ē: uidelicet illa bonitate: ergo ut ab ipa est non potest dici malus quo ad culpā. Vide nunc quanti momenti sit ɔña illa An ignoras bonitatē entis non repugna re malitie morali aut demeritorie? Opor tebat te inantecedente addere et bonus ē meritorie: ad hoc ut ɔña ualeret. Sed tunc añs erit falsum itelligendo de actu adulterii siue peccati in comuni.

Octauum et sexagesimum mirabile.

On uideo/ subtilis / ut ex eo ꝙ deus sit perfectissime causa actus peccati: qui

actus bonus est: posset dici cā peccati uel effcūs mali. Ad modū ꝓscō Luscus ē: qui illud uidere nequit. Sed non uis recordari irrefragabilis syllogismi. Et ut egregie. M Karulus ordinis sacri Seruoꝝ induxit. Si est causa actus peccati: cur nō actus mali? Nam ab inferiori affirmatiue ꝓceditur. Magister Karulus

Nonum et sexagesimū Mirabile.

Agnūm comittis ignorantię Elenchi fallaciam cū dicis. Impossibile est unā et eandem rem respectu eiudem simul et ī eodem tp̄e esse bonā et malam/ uel bonā et nō bonam. Nonne idem actus uoluntatis ꝯtrarius p̄cepto ē bonus respectu eiusdem uolūtatis simul ac malus? Et quare? Quia bonus uno modo: malus uero alio. Ad bonū eni Elenchū quatuor requiruntur. Vnde a tribus arguere adquatuor nō licet nisi uelimus etribus ouis ut ille quicꝙ facere. Si dixisses/ Idem respectu eiusdem: eodem tp̄e et eadem rōne: nequit esse bonū et malum recte uticꝙ idfecisses Sed tu unā condictionem boni Elenchi necessariā obmisisti: et aliā bis replicasti/ dicendo simul et in eodem tempore. Et sic diminute et superflue locutus es. Bonū ergo et nō bonū

est formaliter a deo adulterium/et sic ↄtra te/aut solum materialiter. Ergo illo modo solum est bonum naturaliter: cui tamen iuncta est malitia moris. Et concludis: Ergo nullo modo potest dici: ut deus sit principalis causa peccati. Quamuis tali locutione: ne ipse quidem sim usus. ut Deus sit principalis cā peccati. Dico tamen quod hęc aliquando est uera. Deus est per se principalis causa peccati: quia peccati materialiter sumpti Vnde hęc ē simpliciṫ uera apud Thomam. Deus per se ē causa actus peccati: siue peccati fundamentaliter sumpti.

ıtus

ıomas

TERTIVM ET SEPTVAGESIMVM MIRABILE

Icis in sūma Nos aliter non posse euadere argumenta nisi dicendo: quamuis omnis actus pro ut sub est actioni diuine sit bonus et materialiṫ et formaliṫ: tñ multi sūt mali/ nō ut sub sūt causationi diuiue Enimuero. Nos dicimus ita. Oīs actus ut a deo ē: bonus ē bonitate nature suę. Sic etiā ut a uolūtate nostra ē. Deīde. Omnis actus ēt ꝑut ē a deo nō ē bonus moraliṫ et meritorie: Tertio actus adulterii cuius ac

tus p se ē causa Deus formaliter sumptus nō ē bonus: sed ē ipsa forma qualiscūqȝ sit/ non curo/ qua subiectum dicitur malum.

Deus ais nullo modo LXXIIII. mira nec formaliter nec materialit ē cā p se principalis pcī. Sicut dicūt tū oīs aꝓbati antiquiores doctores: tū sacre scrpture. Nō miror hic elegantiā latine lingue: quia ca pis oīs ꝓ oēs in casu nominatiuo quod alii faciūt inacusatiuo. Nec miror ꝙ bis repli caueris tū: cū tñ primo loco ponere cum fuisset congruētius: quia librarii presertim apud te multa corrūpūt. Sed miror cur. b[l] Tho. ab ipsis approbatis doctoribus sepa rasti. Ipse enī deū cām peccati materialiter fatet etiā p se qñ dixit. Est cā p se actus pcī Et tu ipe dixisti Scotū et Thomam ī snīa non differre. Ex hoc uideris uniuersa ꝯtra snīam Thome induxisse: quecūqȝ contra Scotum ī ducis. Necqȝ ego hic secutus sū alios duces/ Antiquoꝝ. n. doctoꝝ. ut Ma gister Snīaꝝ narrat: Fuerūt due uie dicen di: Vna est quam Thomas et Scoto: et precipui tenent. ut Deus non sit causa de formitatis peccati. sed bene actus. Alte ra ut neque actus neque deformitatis.

Omnes Doctores

Scoto Thomas

Magistri

Scoto Thomas

Nec tamen sequitur ut ille effectus non sit quandoque malus / hoc est non sit uestitus idumento malitie moralis et demeritorie: Nam hęc duo. Videlicet: bonū naturale: et malum moris stant simul et non sunt cōtraria. Opus namq̧ ē ut bonū sit subiectū mali: sicut bonum ē causa mali secundum M. Sententiarū: Nihil enī ē undiq̧ malū. Mala ergo ex bonis orta sunt: et in bonis reponunt: sed illa bona tali malitia adiuncta incipiunt sic dici mala / ut tn̄ nō desināt esse bona. Incongrue quoq̧ dicitur effcūs dei materialit et formaliter: nā q̄uis effcūs bonus: sit dei effcūs: siue ꝑ subiecto siue ꝑ forma accipiat: nō tn̄ effcūs malus ut adulterium / ē effcūs dei / nisi materilit ut coīt dicit: Et tu tenes In epte igit dicit effcūm dei et formaliter et materialiter esse bonū: cū aliquis effcūs formaliter nō sit dei: sed solū materialit Deinde adulteriū formalit nō ē effcūs malus: sed ipsa malitia. Et ipm fūdamētalit sūptū ē malū formaliter / illa malitia formaliter sibi inherente.

Magister Sentētiaꝝ

Syllogismo expositorio ualde cōfuse uteris. Iste actus puta fornicōnis ꝑut actus tanū: est pricipliter a deo Et iste LXXII

idem numero actus / ꝓut ē pricipalit̄ adeo est bonus et formaliter et materialit̄ Ergo iste actus ꝓut principaliter ē a deo: non est malus nec materialiter nec formaliter Sed iste nō ē syllogismus ualidus / quē Comes contra te induxit. Tu.n.ī cclusione ponis mediū terminū ꝯtra omnē artem: sic breui arguendo. hic actus est principaliter a deo Et hic actus ē bonus materialit̄ et formaliter. ergo hic actus nō ē malus nec materialiter nec formaliter. Debueras sic inferre directe. Ergo bonū materialiter et formaliter est a deo principaliter: uel econuerso indirecte. Secūdo peccas: qa medio termino īconclusione nullum extremorum unis ut patet. Dicere enī debueras Ergo iste actus est bonus materialiter et formaliter. Nec sequit̄ ē bonus: ergo non est malus. Nam aliquod bonum est malum. Et omne malū est aliquod bonum siue aliquomodo bonū Peccas tertio in plicando: quando dicis: pro ut actus tantum: est a deo: et prout est a deo / est bonus. Cum enim dicis actus tantū excludis bonitatem. Peccas quarto quia actū fornicationis ꝓut ē adeo dicis et formaliter et materialiter bonū. Nam aut

Comes

Menghi

Comes
Marsilus

Menghi tui hac ĩ re patroni nõ in duxeris Ipse enĩ contra conclusionem meam duas attulit rationes. Tertiã uero cõtra dictum Comitis et politiani: cũ quibus eruditissi mus platonicus Marsilius pater meus cõ ueniebat. Prima eius ratio summebatur a phõ secundo phisi. Vbi sic ait: Summam uniuscuiusqȝ cãm oportet querere ut quare hic hedificat Quia hedificator ẽ. Quare hedificator? Quia artẽ hedificandi hẽt: Ex quo habetᷣ ut summa causa et principalis sit illa: ad quã fit ultima resolutio. Sed in ꝓposito Si quis querat ꝑꝑ quod deus nos punit tam atroci pena? Dicitur ob pcũm Adę. Cũr antem ipse peccauit? Quia pra uam responsibis uoluntatem habuit. Et hic ẽ status. Voluntas ergo non recta fuit causa sũma et principalis malorũ nostroꝝ nõ ipse deus? Secunda ratio summitur ex secundo Posterioꝝ. Vbi dicitur quod cã perse est causa uera. Sed deus nõ est causa uera mortis, doloris anxietatis. Ergo nec per se. Minor probatur: quia causa uera si

mul est cum effetu suo. Ita quod posita cā ponitur effectus. Deus autem aliquando fuit: quando hęc mala non erant / quia ab eterno. Ergo talium non erit ipse pse causa Tertia ratio eius fuit superius inducta et soluta. Ad primam autem sic respondi: Primo negando eam procedere contra cō clusionem. Nam conclusio dicit deum in genere cause efficientis esse principalem: propter qđ uero agat uidetur notare cām finalem. Quę et si sit principalior: non sequitur: tamen quin efficiēs sit principalis etiam summie ingenere suo: Vbi discripsi duas lineas. Vnam a causa efficiente ad ipsum effectum. Alteram a causa finali ad ipsum causatum. Secundo dixi Peccatum Adę fuisse non causam finalem / ob quam ut finem. Deus insligeret mala: aut subtraheret nobis bona. Sed ut uindictam summeret de Adam ob scelus tanquam occasi omnē talis finis. Vindictam uero summit ob Iustitiam seruandam. Hoc autem ultio Quia decet: Quia placet: Quia uult: Ob quod enim ut finem agimus.

Quãtũ tu hic iterdũ seq uideris dicẽdo non ẽ causa mali ullo pacto nec formaliter nec materialiter: Et sic nescio cuius gratia opinioni Beati Thome abrenuntias [illegible] Quintum et septuagesimum Mirabiele.

Beatus Thomas

Andem permanendo insimplicitate inchoata subnectis ɔfirmando: Aut iste actus fornicationis est malus materialiter ꝓut sub ẽ causationi diuine. Vel ꝓut non sub est: non primo modo: Ergo secundo. Et probas ꝙ non: quia sic est res et ens. O pater mi/ cur non uides tot peccata paucis abste conclusa uerbis. Primo enim actus peccati etiã pro ut non sub ẽ diuine causationi: res quedam est et ens. Nam ea rõne qua non sub est sue causationi/ nõ uocatur actus: sed potius defectus Actus ergo fornictiouis semper ens est et unum: Verum Bonũ Deinde actus fornicationis materialiter non ẽ malum denominans. sed ille est malus: quia denominatus a malitia. Aut capis actum illum materialiter: hoc est secludendo abipso omẽm denominationem et sic nec est bonus nec malus..

Iusmõdi ueteris ɔñia. Deus LXXVI non põt esse principalis causa rei ꝓut sue

causationi non sub ē. Ergo impossibile est quod deus sit principalis cā pcī etiā materialiter dicti. Que ꝯnīa si quid ualet tenet uirtute huius ꝑpositionis. Peccatū materialiter / non sub ē diuine causationi ꝑse que falsa est Sed uideris id probas / quia omne quod sub est diuine causationi ꝑse bonū ē Concedo boītate entis Immo omne qđ ꝑse fit aquocūqꝫ fiat / bonum est eo pacto:

Septimum et Septuagesimum Mirabile

T principiū tui oꝑis / a calce / et euerso non differat: dicis ultimo. Cōcludimus Deum nullomodo esse perse et principalitē cām pcī. Quod quidam dictū falsum esse constat. Nam deus ē ꝑse cā actus peccati: et pcī materialiter: si opinionem Thome simul ac Scoti tenere uelimus / Non erat opus me rōnibus istis rñdere: cum neqꝫ sint aduerse conclusionibus: neqꝫ indisputatione illa inducte. Tamen ut morem gererē tuę paternitati: ne uiderer tua scripta contempsisse. hec utcūquę per egi. Thomas Scoto

MIRABILE

Vm disputationem ī domo Laurentii factam fuisses discripturus. Miror cur etiam rationes illorū: presertim Magistri Magistri

cuncto Florentino populo/ingressa est.

Magister Bernardus — Cuius rei gratia ipse Magister Bernardus ratones proprias inducere non ualuit.

Nicolae Karulus — Ebueras insuper Nicolae pater fratris nostri Theologi egregii .M: Karoli Diue Annuntiate Regentis rões iducere Qui rões gratia honoris tam excellentis consessus/non gratia impugnandi ullam nostrarũ conclusionẽm attulit. Et rationes sue tangebant duo pũcta[Primo fundamẽtũ positionis: siue presuppositũ quoddam Secundo illud concessum poene insunt nobis rõne peccati Adę. Vñ primo sic ratio tinabitur. Fundamentum positionis est falsum: ergo et positio. Discursus bonus Antecedens probatur Fundamentum Sco

Scotus — ti ẽ: peccatum dicere duo: actum et difformitatem. Sed hoc fundamentum ẽ falsum Et ꝓbatur. Oĩs actus posituus substractus difformitati/est prior difformitate et seperabilis ab ea realit̃. Sed actus ille ꝑ doctorẽ

Doctor — est eiusmodi Ergo ẽ sepẽrabilis ab earealit̃ Minorẽ ꝓbauit: rõne atq; auctoritate. Auctoritate in quã ipsius Doctoris acutissimi Quẽ ipe quoq; sempꝑ doctorẽ suũ/ Nam cũ igenio imitatur/ Vocare solet rõne sic

Nam omne prius realiter distinctum: eo modo quo realis distinctio cadit inter posi tiuũ et ꝑuationẽ ẽ sepabile realit̃ a postero ri Ipse etiam doctor insecundo ĩquit. Vbi quęrit. Vtrum peccatũ sit corruptio boni incorpore. q. dicit sic. Iste actus qui est in potestate discordantis: et ꝑhoc uolũtarius non est formaliter peccatũ: quia si esset cõ cors regule superiori: non esset peccatum. Ex his sic ĩtulit. Ergo actus ille ẽ indrẽns ad elici conformiter et difformiter. Et ita ꝑ or realiter ipsa difformitate. Quo concesso arguebat sic. Ex hoc sequitur ut homo da ri posset: qui neqꝫ sit amicus neqꝫ inimicus Si uoluntas põt sistere in illo actu neutro. Sed antecedens est impssibile. Quia t lis nec posset saluari cum sit sine gratia. nec damnari: Quia sine peccato formaliter. Quid Ergo erit de illo ꝙ Quo ad secũdum attulit duo media. Sic primo arguendo: Poene insunt nobis anatura: ergo nõ rõne pcĩ Adę. Consequentia bona. Quia impo sibile ẽ eũdem effcũm prouenire aduabus causis hñtibus oppositũ modũ pricipiãdi ut sunt natura et uoluntas. Añs probatur. Quia difficultas ab bonũ ẽ pena et ꝑuenit

Doctor

illud primum est incogitatione: Vltimum in executione? Quare non fuit peccatum Adę. Vnde illud peccatū potius est causa efficiens malorum nostrorum per accidens: quam causa finalis. Sicut si quererem Cur sol domum illam illuminauit? Et rn̄deres Quia talis reperuit fenestram. Vel Cur ignis adurit? Quia lignum ille apposuit. Cur autē lignum apposuit? Quia habuit manus. Sicut ergo hic: habere manus nō est causa perse principalis/ sed occasio: uel causa p accidens principalior. Ita ibi mala uoluntas. Dixi quoq; deum fuisse causam pmissiuam illius male uoluntatis. Taceo quod mala uoluntas nō fuit causa peccati sed ipso peccato facta est mala. Secus abiremus ī infinitum. Voluntas enim bona uel neutra moraliter est causa primi mali: ipsam denominantis. Vnde occasio prior fuit apprehensio illius obiecti: uel actus sub ratione appetibilis: Vel propria libertas: Quia sic placuit. Taceo quod mala uoluntas Ade nequit esse causa principalis mali nostri presentis.

cum ipsa nõ sit amplius talis et posset abso lute nullo modo esse. Non ens aút nõ ẽ cá efficiens pse entis. Taceo q ex mente phi multe possũt esse cause pse et principales: quę tñ nõ sunt summe. Ad secundum Negaui minorẽ. Ad pbationẽ dixi q i causis naturalibus necessario agẽtibus ita erat nõ in uoluntariis cõtingẽter causantibus. Ac etiá/quia ad actionem non requiritur solũ essentia cause: sed approximatio passi. Vt patet de igne non cõburente. Deus aút ad hoc ut agat opus ẽ uelit: et p tunc uelit: et non solum ut sit aut ut uelit. Taceo alium defcũm. Ex hac eni rõne seqt ↄtra arguẽtẽ Nam sub maiori pbationis illius assumá minorem. Sed mala uolũtas Adę alĩ fuit qñ malum nostrũ non erat/et malũ nostrũ nunc ẽ/qñ uoluntas Adę mala nõ ẽ. Ergo nõ ẽ uoluntas illa causa hoꝝ maloꝝ p se Qđ ipse pbare nitebat. Hic/ut fieri solet/ eminus atq cominusq decertauimus.

Neque res in aliud fuit de ducta. Et illico nuntius uenit: ut ipse cum eruditissimo pho. M. Bernardo Tornio accederent ad Venustissimá Murclinam curandam: quę ea ipsa die uiam uniuerse carnis obstupẽte

Bernardus Torinus

Scotus

precepto · Ille tamen actus ablato precepto: posset esse indifferens. Et si preceptum fieret in oppositũ: esset etiam meritorius. Ex his patet quod non sequit̃ ex illo ut aliquis sit nec amicus nec inimicus. Quãuis illud sit possibile de potẽtia quã uocamus absolutã: ut Scotus cõcedit ĩ quarto Sed dices hic nunq̃ uidebit diuinã essentiam / ergo damnabitur? Illud aũt ẽ maxima poena: ergo nõ dabit̃ nisi inimico. R̃ndeo: Mors boui est naturalis / nec tñ illa sibi ẽ poena ob inimicitiam: quę fillis Adę nunc est poena. Ita si Deus crearet hoĩem ĩ puris naturalibus moreretur nec̃ uisionis diuine foret particeps. hęc tñ sibi non essent pena / sed naturę conditio: Nobis aũt poena ẽ: quia dono supernali ab his malis preseruati fuissemus. si non peccauissemus. Et ex hoc patet solutio aliaꝝ duaꝝ: õnium Nam difficultas et rebellio sensus ĩ nobis cũ dono celesti et diuino mu

nere non fuissent. Neque de essentia uirtutis simplicit ē dificultas. Neq; minor múdus ē opus sit omnimode similis maiori. Hę namq; similitudi nes sunt metaphoricę. Difficultas etiam uirtutis ut placet Scoto ī sine tertii / consistit inexcellentia obiecti per se: circa quod facilius mente o/ peramur: ut habetur secundo de aīa Nā ītellectus abexcellētissimo uires sumnut. Sensus corrumpit̄. Multa hic possem afferre: sed non est opus: cum patri arguenti cā honoris mei/ dumtaxat/ hęc sint notissima.

Scotus

anima

Scđo deaīa

MERCR Tandem pater optime Cur nil scribas dehis quę magnus toto in orbe LAVRENTIVS iamedium attulit Cum tamen dispu tationem in Domo LAVRENtii factam inscripseris. Ipse enim diligē ter et acute ut nosti tria potissimum rogabat. Primo quidem. Quod fuerit peccatum Adę. Deinde.

Magnus Laurentius

a natura. Ergo et alie. Secūdo sic. Mūdus minor debet esse cōformis maiori. Sed hō est mundus minor. Quia nos sumus quodam modo finis omniū/ ex secūdo phi. Ergo. Nunc aūt in maiori mundo inferiores orbes motu contrario mouentur orbi supiori/ ut patet primo de celo et mūdo. Ergo pari rōne sensitiua hoīs natura mouetur cōtra iudiciū rōnis. Cū ergo rebellio talis maxie dicat ob pcūm accidisse: que tñ natura hoī i est. Ergo et uniuersa huiusmodi Hec ipse: Quibus ita rñsum ē: et rñderi nunc difusius pōt: ɔcedendo pcūm intdū hoc ē: qñ ē pcūm comissionis dicere duo/ uidelicet actū et diformitatem eius ad preceptū. In pcō tñ obmissionis pure (Nam interdum sunt hec pmixta: ut cū quis contemnendo pretermittit ieiuniū uel orōnem erit inuoluntate diformitas absq3 ullo actu. Immo talis diformitas fundat ī negatione actus. Vel presupponit illam negationem Non ieiunando nāq3 efficior diformis precepto/ sicut et aliquid mali uolendo. Sed dicet quispiam ibi esse actū interiorem. uidelicet ipsum nolle ieiunare. Rñdeo. Sat mihi erit: ut alñ sine ullo actu interiori et

ex teriori quis potest peccare : quia nil ad uertentes aut considerantes deprcepto transgrediuntur preceptũ ut patet ĩ dormientibus et quibusdã ebriis: et inconsiderate agentibus. Sufficit nobis pro Scoto: ut pcũm aliquando sit ĩ actu fundatum. Et ꝙ actus ille sit ꝓpria natura seperabilis a diformitate. Tamen non ĩ illo qui ad preceptũ obligatur stante precep to: Vnde Sco . in prima dis. p̃. q. scd̃a. ar. ẽtio dicit Licet in potestate uoluntatis sit elicere actum peccati uel nõ elicere: tamen si actus positus ex natura sui hẽat deordinationem non est in potestate uoluntatis ut ac tus sit positus in esse: sit uel non sit deordinatus. Ex his negatur: Vt actus peccati sit indifferens Neque Scotus in secundo illud intendebat cum diceret. Si esset concors regule superiori: non esset peccatum/ ac si stante precepto posset esse concors: sed quia ratio peccati est discordare

Scotus

Scotus

An Deus produxerit primum malũ uelle Luciferi/ cũ illud esset ipsi deo contradictorium. Tum quid ipsum induxit ad peccandũ: cũ agnosceret deũ esse summę bonitatis et summę uirtutis ac potentię. Vbi Comes ēt noster duo attulit. Primum est. Cur Adam non erubuerit nisi post esum ligni uetiti/ cum tñ antea peccauerit mente ut certum est. Alterum: quid est quod Augustinus super genesim dicat ĩmente primi homis añ tẽpta tionem elationẽ precessisse. Quę ui debantur duo paradoxa. Quorum alterum dum negaretur fuisse ab Au gũstino dictũ Angelus Pollitianus codicem attulit: et ut Comes aiebat duobus in capitulis illius libri clare perspeximus. Quam quidem sentẽ tiam eruditus Vir pater meus Marsilius Ficinus ita nõ incongrue glo sabat. Vt illa elatio precesserit secun dum quandam dispositonem nõ actũ Reuerendus autem Minister Tuiue

Comes

Augusti

Augusti

Angelus

Comes

Marsilus

Minister

Ordinis Nostri MAGISTER PAVLVS DE FOSSETO. Videbatur uelle ut illa nō pcessisset aut fuisset peccatū ueniale. Sed sibi respondebatur. Primum peccatum hominis non fuisse ueniale. An aūt fieri potuisset Scotus tenet quod sic Thomas ecōtrario. Tria tua dubia et duo Comitis paradoxa Magnanīe LAVRENTI. quia īdisputatione illa non fuerunt enucleata / et me urget impressoris in petendo pecuīas importunitas (Nam opus ultra facultatem excreuit / preter mitto Alias illa si opus fuerit declaraturus — Magistri Paulus; Scotuus; Thomas; Comes; Laurentius

CONCLVSIONES

Omnis effectus siue boni siue mali / quodcūq; malum sit nomen habens tale Deus gloriosus est causa per se et principalis. — Prima ɔclu

Omnis mali qualecūq; sit illud: qđ precise pātimur obculpā Adę Deus altissimus infligendo aut subtrahendo est causa principalis. — Scđa ɔclu

Tertia conclusio Peccatū Adę quouismodo sumptū nec potuit nec pōt nec poterit ullum nobis in fligere malum: aut bonum subtrahere: nisi occasionaliter.

Quarta conclusio Pcūm Adę fuit pluriū siue maiorū bonorū quā maloꝝ causa: presertim tenendó opinionem Beati Thome Aquinatis

Quīta con Si Adam non peccasset/ nullus hominū diuiana gratia preditus fuisset

Sexta con Minus pcūm formaliter . pōt sequi maior poena accidentaliter.

Septīa con Dicere deū bñdictū esse cām peccati ē multimoda ueritas : et nulli moda heresis. Vide huius glosam supius

Octaua cō Minimū pcūm pōt ordinari maxīa poena: et maximum minima.

Nona con Omne malum extrinsecus impunitū et bonum remaneat irremuneratum non contradicit.

Hę conclusiones Paradoxa illi uidebantur.

τελος

Impressum Florentie.

OTECA
RDIANA
ENZE

600

ERO 1980

INE